

राष्ट्रीय वित्तीय शिक्षा केन्द्र
National Centre for Financial Education
एक आर्थिक रूप से जागरूक और सशक्त भारत
A financially aware and empowered India

Promoted By :-

ఆర్థిక విద్య హ్యాండ్ బుక్

వీరిచే ముద్రించబడింది:

నేషనల్ సెంటర్ ఫర్ ఫైనాన్షియల్ ఎడ్యుకేషన్ (NCFE)

మొదటి ఎడిషన్, 2021

నిరాకరణ:

ఆర్థిక పరమైన అంశాలు పాఠకుడికి సులభంగా అర్థమయ్యేలా మరియు చదవడానికి మరియు బోధించడానికి వీలుగా ఈ పుస్తకం తయారు చేయడమైనది. ఏవైనా నిర్దిష్ట ఆర్థిక ఉత్పత్తులు లేదా సేవలకు సంబంధించి నిర్ణయం తీసుకోవడంలో పాఠకుడిని అనవసరంగా ప్రభావితం చేయడానికి ఇది ఉద్దేశించబడలేదు. ఏవైనా పెట్టుబడులు పెట్టడానికి ముందు పాఠకులు తమ పెట్టుబడి సలహాదారుని సంప్రదించాలని సూచించబడుతుంది.

కాపీరైట్: దీని ఉద్దేశం తెలియజేయబడితే పునరుత్పత్తి అనుమతించబడుతుంది.

నేషనల్ సెంటర్ ఫర్ పైనాన్షియల్ ఎడ్యుకేషన్ (ఎన్సీఎఫ్ఐ) (NCFE)

నేషనల్ సెంటర్ ఫర్ పైనాన్షియల్ ఎడ్యుకేషన్ (ఎన్సీఎఫ్ఐ) (NCFE) అనేది రిజర్వ్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా (ఆర్బిఐ) (RBI), సెక్యూరిటీస్ అండ్ ఎక్స్చేంజ్ బోర్డ్ ఆఫ్ ఇండియా (సెబి) (SEBI), ఇన్సూరెన్స్ రెగ్యులేటరీ అండ్ డెవలప్ మెంట్ అథారిటీ ఆఫ్ ఇండియా (ఐఆర్డీఐఐ) (IRDAI) మరియు పెన్షన్ ఫండ్ రెగ్యులేటరీ అండ్ డెవలప్ మెంట్ అథారిటీ (పిఎఫ్ఆర్డీఐ) (PFRDA) మొదలగువాటి సౌజన్యంతో ఏర్పాటు చేయబడిన (లాభాపేక్షరహిత) సంస్థ.

దృక్పథం - "ఆర్థికంగా అవగాహన మరియు సాధికారత కలిగిన భారతదేశం"

లక్ష్యం - వినియోగదారుల రక్షణ మరియు సమస్యల పరిష్కారానికి న్యాయమైన మరియు పారదర్శక పద్ధతులతో నియంత్రిత సంస్థల ద్వారా తగిన ఆర్థిక ఉత్పత్తులు మరియు సేవలను పొందడం ద్వారా ఆర్థిక శ్రేయస్సు సాధించడం మరియు మరింత సమర్థవంతంగా నిర్వహించడంలో సహాయపడడానికి భారీ ఆర్థిక విద్య ప్రచారం చేపట్టడం.

భారత ఆర్థిక రంగ నియంత్రణ సంస్థలు:

ఆర్బిఐ: రిజర్వ్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా (ఆర్బిఐ) భారతదేశం యొక్క కేంద్ర బ్యాంకు, ఇది భారతదేశ ద్రవ్య విధానాన్ని నిర్వహిస్తుంది మరియు భారతదేశంలో బ్యాంకింగ్ మరియు నాన్-బ్యాంకింగ్ ఆర్థిక రంగాన్ని నియంత్రిస్తుంది.

వెబ్సైట్: <https://www.rbi.org.in>

సెబి: సెక్యూరిటీస్ అండ్ ఎక్స్చేంజ్ బోర్డ్ ఆఫ్ ఇండియా (సెబి) భారతదేశంలో సెక్యూరిటీల మార్కెట్ యొక్క నియంత్రణ మరియు సెక్యూరిటీలలో పెట్టుబడిదారుల ప్రయోజనాలను పరిరక్షించడం, సెక్యూరిటీ మార్కెట్ అభివృద్ధిని ప్రోత్సహించడం మరియు నియంత్రించడం వంటివి దీని లక్ష్యాలు.

వెబ్సైట్: <https://www.sebi.gov.in>

ఐఆర్డీఐఐ: ఇన్సూరెన్స్ రెగ్యులేటరీ అండ్ డెవలప్ మెంట్ అథారిటీ ఆఫ్ ఇండియా (IRDAI) అనేది భారతదేశంలో బీమా మరియు పునర్బీమా సంస్థలను నియంత్రించడం మరియు ప్రోత్సహించడం దీని లక్ష్యం.

వెబ్సైట్: <https://www.irdai.gov.in>

పిఎఫ్ఆర్డీఐ: పెన్షన్ ఫండ్ రెగ్యులేటరీ అండ్ డెవలప్ మెంట్ అథారిటీ (పిఎఫ్ఆర్డీఐ) అనేది ఫింఛను రంగాన్ని అభివృద్ధి చేయడం మరియు నియంత్రించడం ద్వారా వృద్ధాప్య ఆదాయ భద్రతను కల్పించేందుకు ఏర్పాటు చేయబడిన సంస్థ.

వెబ్సైట్: <https://www.pfrda.org.in>

విషయ పట్టిక

క్రమ సంఖ్య	మాడ్యూల్స్	పేజి నం.
01	ముఖ్యాంశాలు	05
02	బ్యాంకింగ్	08
03	డిజిటల్ చెల్లింపులు	10
04	బీమా	12
05	పెట్టుబడి	14
06	పదవీవిరమణ మరియు పెన్షన్	16
07	మోసం నుండి సంరక్షణ మరియు సమస్య పరిష్కారం	18

ప్రాథమిక అంశాలు

ఆదాయం, ఖర్చులు మరియు బడ్జెట్

మీరు నెల చివరిలో కొన్నిసార్లు నగదు కొరత సమస్యను ఎదుర్కొంటున్నారా? మీకు నిజంగా కావలసిన వాటి కోసం పొదుపు చేయగలరని అనిపించలేదా?

మీరు మీ ఆదాయాన్ని మీ ఖర్చులతో సమతుల్యం చేసుకోవడం నేర్చుకోవచ్చు - ఇంకను పొదుపు మరియు అదనపు అవసరాల కోసం కొంత డబ్బు కూడా మిగిలేటట్లు చేసుకోవచ్చు. మీకు వచ్చే మరియు మీ నుండి బయటకు వెళ్ళే నగదు ప్రవాహాలను ఎలా నిర్వహించుకోవాలో చూపుతాము.

ప్రాధాన్యతల అమరిక: అవసరాలు మరియు కోరికలు

మీ అవసరాలకు మరియు మీ కోరికలకు మధ్య వ్యత్యాసాన్ని తెలుసుకోవడం చాలా ముఖ్యం. ఇది మీ ప్రాధాన్యతలను అమర్చుకోవడంలో మీకు సహాయపడుతుంది, తద్వారా మీ డబ్బును ఎక్కడ ఖర్చు చేయాలో మీకు తెలుస్తుంది.

1. అవసరం: అవసరం, అంటే, జీవనానికి కావలసినది, ఆవశ్యకమైనది అని అర్థం
2. కోరిక: కోరిక, అంటే, కోరుకునేది, కానీ అంతగా అవసరం లేనిది అని అర్థం

ఈ నిర్వచనాలను గమనిస్తే, "తలదాచుకోవడానికి ఒక ఇల్లు" అనేది ఒక అవసరం. దుస్తులు, ఆహారం మరియు మందులు కూడా అలాంటివే. "థియేటర్లో సినిమాలు చూడటం" అనేది ఒక కోరిక, అలాంటివే ఖరీదైన చీర, ఆభరణాలు మొదలైనవి కొనడం.

ఆదాయం

మనలో చాలామందికి ఉద్యోగం, వ్యాపారం, వ్యవసాయం, పెన్షన్ మొదలైన వాటి ద్వారా ఆదాయం సమకూరుతుంది. చాలామంది తమ పెట్టుబడుల నుండి వడ్డీ ఆదాయాన్ని కూడా పొందుతున్నారు.

ఆదాయ వనరులు ఏమైనప్పటికీ, మీ ఖర్చులను భరించటానికి మరియు భవిష్యత్తు కోసం ఆదా చేయడానికి దాన్ని ఎలా పరిశీలించుకోవాలో మరియు ఎలా నిర్వహించాలో మీరు తెలుసుకోవాలి.

ఖర్చులు

మనిషి జీవనానికి డబ్బు ఖర్చు చేయవలసి వస్తుంది. మీరు ఆహారం, దుస్తులు, గృహనిర్మాణం, రవాణా, కమ్యూనికేషన్ మరియు ఇలాంటి ఇతర అవసరమైన ఖర్చుల కోసం చెల్లింపులు జరపాలి. మరియు విహారయాత్రలు, వినోదం, బంధువులకు బహుమతులు ఇవ్వటం మొదలైనవి కూడా ఉంటాయి. మీరు మీ లక్ష్యాలను చేరుకోవాలనుకుంటే, మీ ఖర్చుల గురించిన రెండు విషయాలను తప్పకుండా తెలుసుకోవాలి:

1. మీ ఖర్చులు ఏమిటో తెలుసుకోండి
2. అనవసరమైన ఖర్చులను తగ్గించుకోండి.

మీ ఖర్చులను నియంత్రించడంలో మొదటి దశ మీ రోజువారీ ఖర్చులను పరిశీలించే అలవాటును కలిగి ఉండడం, తద్వారా మీకు ఎంత ఖర్చవుతోంది మరియు మీ ఖర్చుల వివరాలు ఏమిటో మీకు తెలుస్తుంది.

ప్రతి రాబడిని గమనించండి.	ప్రతి ఖర్చును రోజు నమోదు చేయండి
నెల చివరిలో మీ ఖర్చు మొత్తం ఎంతో తెలుసుకోండి	ఇలా మూడు నెలల పాటు చేయండి

మీరు ఎంత ఖర్చు చేశారో మరియు మీ ఖర్చులు వేటికోసం చేశారో తెలిస్తే మీరు ఆశ్చర్యపోతారు.

బడ్జెట్ వేసుకోవడం

ఇప్పుడు మీ ఆదాయం మరియు ఖర్చులు మీకు తెలుసు, మీరు ఈ రెండింటినీ బేరీజు వేసుకుంటూ తయారు చేసుకునే నివేదికను బడ్జెట్ అంటారు. బడ్జెట్ వేయడం అంత కష్టమేమీ కాదు. ఇది కేవలం ఆదాయం మరియు ఖర్చులను పోల్చుకోవడమే.

మీ మొత్తం ఆదాయం మరియు మొత్తం ఖర్చుల మధ్య వ్యత్యాసం సానుకూలంగా ఉండా లేదా ప్రతికూలంగా ఉండా?

ఇది సానుకూలంగా ఉంటే, మీకు మిగులు ఉన్నట్లు. అభినందనలు! మీరు ఏదైనా అప్పు లేదా ఋణాన్ని కలిగి ఉన్నట్లయితే వాటిని ఈ మిగులుతో తీర్చండి. లేకపోతే మీరు మీ నెలవారీ పొదుపు మొత్తాన్ని పెంచుకోవచ్చు లేదా భవిష్యత్తు కోసం పెట్టుబడి పెట్టవచ్చు.

ఇది ప్రతికూలంగా ఉంటే, మీరు లోటుతో ఉన్నట్లు. మీ బడ్జెట్‌ను సమతుల్యం చేయడానికి మీరు మీ ఆదాయాన్ని పెంచుకోవాలి. కొరికలకంటే మీ అవసరాలు ఏమిటనే దానిపై దృష్టి పెట్టడం ద్వారా మీ ఖర్చులను తగ్గించండి.

బడ్జెట్ అనేది ఒకసారికి మాత్రమే నిర్వహించే అంశం కాదు. దీని ఫలితం పొందాలి అంటే, మీరు దీన్ని క్రమం తప్పకుండా నిర్వహించుకోవాలి. మొదట్లో, వారానికి ఒకసారి తయారు చేయండి మరియు మీకు సులభంగా అనిపించినప్పుడు దీనిని నెలవారీగా చేయవచ్చు.

పొదుపు

మీ భవిష్యత్తు ఆర్థికంగా సురక్షితంగా ఉందని నిర్ధారించుకోవడానికి పొదుపు అనేది ఒక ముఖ్యమైన దశ. మీ పొదుపులు పెరగడానికి వీలైనంత ఎక్కువ సమయం ఇవ్వడానికి ముందుగానే ప్రారంభించండి.

చక్రవర్తి అంటే ఏమిటి?

సాధారణ వడ్డీతో, మీరు అసలు మొత్తంపై వడ్డీని (అనగా, మీరు మొదట్లో పెట్టుబడి పెట్టిన మొత్తం) మాత్రమే పొందుతారు; చక్రవర్తితో, మీరు అసలు మొత్తంపై మరియు గతంలో పొందిన వడ్డీపై కూడా వడ్డీని పొందుతారు.

రూ.100/-, 10% వడ్డీ రేటుతో 10 సంవత్సరాలు పెట్టుబడి పెడితే, సాధారణ వడ్డీతో రూ.100/- మరియు చక్రవర్తితో రూ. 160/- పొందుతారు.

72 నియమం:

ఇచ్చిన వార్షిక వడ్డీ రేటుతో పెట్టుబడి పెట్టిన డబ్బును రెట్టింపు చేయడానికి ఎన్ని సంవత్సరాల అవసరమో అంచనా వేయడానికి 72 నియమం అనేది త్వరిత, ఉపయోగకరమైన మరియు వాడుకలో ఉన్న సూత్రం.

రెట్టింపు కావడానికి పట్టే సంవత్సరాలు = 72/వడ్డీ రేటు

9% వడ్డీ రేటుతో పెట్టుబడి పెట్టిన రూ.1000/- మొత్తం 72/9 = 8 సంవత్సరాలలో రెట్టింపు అవుతుంది

ఎలా ఆదా చేయాలి?

ఇప్పుడు మీరు ఆదా చేయాలని నిర్ణయించుకున్న తర్వాత, మీరు దాని గురించి ఎలా ఆలోచిస్తారు?

ఆర్థిక ప్రణాళిక

ఆర్థిక నిర్ణయాలు అనేవి మన జీవితంలో మనం చేసే పనులకు ఎన్నో పనులకు కీలకమైనవి. సరిగ్గా ఆలోచించకుండా తీసుకునే వ్యక్తిగత ఆర్థిక నిర్ణయాలు ఋణాలు చేయడానికి దారితీయవచ్చు, అయితే బాగా ఆలోచించి తీసుకునే అనువైన ఆర్థిక నిర్ణయాలు ఆర్థిక శ్రేయస్సుకు దారితీస్తాయి. అందుకే ఆర్థిక శ్రేయస్సు కోసం ఆర్థిక ప్రణాళిక ఎంతో అవసరం.

మనలో చాలామంది ఆర్థిక ప్రణాళిక అనేది పదవీ విరమణ/వృద్ధాప్యం కోసం పెట్టుబడి పెట్టడం మాత్రమే అని అనుకుంటారు. కానీ దీని పరిధి మరింత ఎక్కువ. మీరు కాలేజీ గ్రాడ్యుయేట్ అయినా, యువకుడైనా, గృహిణి అయినా, సీనియర్ వ్యక్తి అయినా, మీ లక్ష్యాలను మీరు సాధించారని నిర్ధారించుకోవడానికి మీరు ఎలా ఆలోచిస్తారో అదే మీ ఆర్థిక ప్రణాళిక.

3 ప్రశ్నలకు సమాధానం ఇవ్వడం ద్వారా మీ ఆర్థిక ప్రణాళికను ప్రారంభించండి:

ఇప్పుడు నేను విస్తీర్ణంలో ఉన్నాను?

నేను విస్తీర్ణం వెళ్లాలనుకుంటున్నాను?

నేను ప్రస్తుత స్థితి నుండి అలాంటి ఉన్నత స్థితికి ఎలా వెళ్ళగలను?

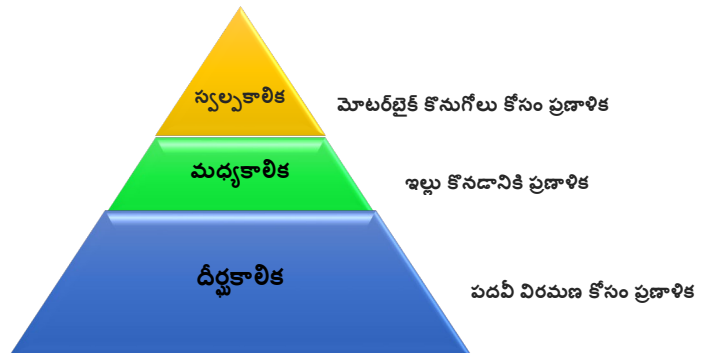
ఒక

ఆర్థిక ప్రణాళిక మీకు ఎలా సహాయపడుతుంది:

- భవిష్యత్తు కోసం నేటి అవసరాలను మీ లక్ష్యాలతో అనుసంధానించడానికి,
- మీ ఆర్థిక వనరులను బాగా ఉపయోగించుకోవడానికి
- మీ సరిస్థితులలో మరియు అవసరాలలో మార్పులు చేసుకోవడానికి.
- మీ లక్ష్యాలను సాధించడానికి అవసరమైన డబ్బును ఆదా చేయండి
- ఊహించని అత్యవసర పరిస్థితులకు సిద్ధంగా ఉండండి
- మీకు చాలా ముఖ్యమైనదాన్ని సంరక్షించుకోండి
- పదవీ విరమణ కోసం సిద్ధం కండి
- మీ కుటుంబం కోసం కొంత ఆదా చేసుకోండి
- మీ పనులను నిర్వహించండి
- ఒక నిర్దేశిత మరియు భద్రతా భావంతో మీ జీవితాన్ని కొనసాగించండి

ఆర్థిక లక్ష్యాన్ని ఏర్పరచుకోవటం

ఆర్థిక ప్రణాళికలో ముఖ్యమైన దశ ఏమిటంటే మీ లక్ష్యాన్ని ఏర్పరచుకోవడం. స్వల్ప, మధ్య మరియు దీర్ఘకాలిక ఆర్థిక లక్ష్యాలను నిర్దేశించుకోవడం చాలా అవసరం.

స్మార్ట్ లక్ష్యాల ఏర్పాటు

మీరు ఎక్కడైనా వెళ్ళాలనుకుంటే, దానికి మార్గాన్ని తెలుసుకోవాలి. ఇది మీకు డబ్బుతో సమానం. మీ డబ్బును చక్కగా నిర్వహించడానికి, మీరు ఎక్కడికి వెళ్ళాలనుకుంటున్నారో తెలుసుకోవాలి. స్వల్ప, మధ్య మరియు దీర్ఘకాలిక ఆర్థిక లక్ష్యాలను నిర్దేశించుకోవడం ముఖ్యం.

ఉదాహరణకు, "మాటర్నైట్ కోసం ఆదా చేయడం" అంటే, అస్పష్టమైనది మరియు దీనిని అంచనావేయడం కష్టం. మీరు పురోగతి సాధిస్తున్నారా లేదా సాధించారా అని మీకు ఎలా తెలుస్తుంది? మరోవైపు, "100 సిసి మాటర్నైట్ కోసం 10 నెలల్లో 50000 రూపాయలు ఆదా చేయడం" అనేది స్మార్ట్. ఇది నిర్దిష్టంగా ఉంది - మీరు ఏమి ఆదా చేస్తున్నారో మీకు ఖచ్చితంగా తెలుసు. ఇది కొలవగలది - మీకు ఎంత అవసరమో కూడా మీకు తెలుసు. ఇది సాధించగలది మరియు వాస్తవికమైనది - మీరు అవసరమైన మొత్తం మొత్తాన్ని చిన్న దశలుగా (నెలకు 5000 రూపాయలు ఆదా చేయడం) విడగొట్టుకోవచ్చు, అది సులభం అవుతుంది. మరియు దానికి మీరు 10 నెలల గడువును నిర్ణయించారు.

పొదుపు:

మీ భవిష్యత్తు ఆర్థికంగా సురక్షితంగా ఉందని నిర్ధారించుకోవడానికి పొదుపు ఒక ముఖ్యమైన దశ. ఇది మీ ఆర్థిక లక్ష్యాలను చేరుకోవడానికి మరియు మీ స్వంత భవిష్యత్తును అందించడానికి మీకు సహాయం చేస్తుంది.

పొదుపు అంటే ఏమిటి?

పొదుపును ఈ క్రింది విధంగా చూడటం ఒక మంచి పద్ధతి:

- ✗ పొదుపు = ఆదాయం - ఖర్చు
- ✓ ఖర్చు = ఆదాయం - పొదుపు

మీరు ఏదైనా ఖర్చు చేసే ముందు మీ ఆదాయంలో కొంత భాగాన్ని కేటాయించుకోవాలి.

ఎందుకు పొదుపు చేయాలి?
 మీరు ఏదైనా కొనాలనుకున్నప్పుడు, మీరు డబ్బు పొదుపు చేయకుండా ఉంటే, మీరు డబ్బు అప్పుగా తీసుకోవాలి. అప్పులు తీసుకోవడం అనేది తెలివైన పని కాదు, ఎందుకంటే మీరు దాన్ని తిరిగి చెల్లించాలి కదా. మీరు దానిని ఎక్కువ నెలవారీ రేటుతో వడ్డీని చెల్లించాలి. పొదుపు డబ్బు తీసుకునేటప్పుడు మీరు చెల్లించాల్సిన వడ్డీని నివారించడానికి ఇది మీకు వీలుకల్పిస్తుంది.

పొదుపు ఎలా చేయాలి?

ఇప్పుడు మీరు పొదుపు చేయాలని నిర్ణయించుకుంటే దానిని ఎలా చేస్తారు? ఈ చిట్కాలను గుర్తుంచుకోండి:

మీ పొదుపు మరియు ఖర్చు కోసం ఒక ప్రణాళికను రూపొందించండి. అనవసరమైన ఖర్చులను తగ్గించండి మరియు మీ పొదుపులను ప్రత్యేక ఖాతాలో ఉంచండి. మీకు అవసరమైనవంటి కోసం ఖర్చు చేయండి, కానీ తెలివిగా సుమా.

మీ పొదుపును ప్రారంభించడానికి ముందు అధిక వడ్డీ అప్పులను తీర్చడం సాధారణంగా మంచి పద్ధతి, ఎందుకంటే పొదుపు ప్రణాళికతో మీరు సంపాదించగల దానికంటే ఎక్కువ ఖర్చు అవుతుంది. మొదట ఈ అప్పులు చెల్లించి, ఆ డబ్బును క్రమం తప్పకుండా పొదుపు ఖాతాలో ఉంచండి.

ముందుగానే చెల్లించండి. మీరు మరేదైనా ఖర్చు చేయడానికి ముందు మీ ఆదాయం నుండి కొంత డబ్బును కేటాయించండి. వస్తువులపై ఖర్చు చేయడానికి ఆదా చేసిన తర్వాత మిగిలి ఉన్న వాటిని ఉపయోగించండి. అలాగే, మీ ఆదాయం పెరిగితే, మీ పొదుపులో కొంత మొత్తాన్ని (ఎక్కువ భాగం, మీకు వీలైతే) ఉంచండి. మీరు అదనపు డబ్బు ఖర్చు చేయడానికి ముందు దీన్ని చేయడం సులభం అవుతుంది.

మీ పొదుపు కోసం కొద్దికొద్దిగా క్రమంగా ఆదా చేయండి. దీన్ని సులభతరం చేయడానికి, మీ పొదుపు ఖాతాకు స్వయంచాలక నెలవారీ బదిలీని ఏర్పాటు చేసుకోండి

మీరు ఎక్కువగా పొదుపును చేసుకోవడానికి పన్ను ప్రయోజన పథకాలను ఉపయోగించుకోండి. ఇందులో కొన్ని పథకాలు, ఇపిఎఫ్, పిపిఎఫ్, ఎన్ఎన్ఎస్ఐ, ఇఎల్ఎస్ఎస్, ఎన్ఎస్ఎఫ్, ఎన్ఎస్ఎస్ మొదలైనవిగా ఉన్నాయి, మీరు మీ పొదుపు చేయడానికి మరియు పన్నులు తగ్గించుకునేందుకు మంచి మార్గాలు.

ఎక్కడ పొదుపు చేయాలి?

మీరు ప్రతి నెలా కనీసం కొంచెం ఆదా చేయగలరని మీకు తెలుసు. మీ పొదుపులను సురక్షితంగా ఉంచడానికి మీరు ఏమి చేయాలి? చాలా ఎంపికలు ఉన్నాయి. ఇది బ్యాంకులో పొదుపు ఖాతా వలె సరళంగా ఉంటుంది. ఇది పునరావృత లేదా స్థిర డిపాజిట్లు లేదా పోస్ట్ ఆఫీస్ పొదుపు పథకాలు కావచ్చు.

పొదుపు చేసేటప్పుడు గుర్తుంచుకోవలసిన అంశాలు:

- మీ పొదుపులు వైవిధ్యభరితమైన సాధనాలలో పెట్టుబడి పెట్టబడ్డాయని నిర్ధారించుకోండి (పెట్టుబడులపై మాడ్యూల్ చూడండి).
- కొన్ని భాగాలు లిక్విడ్ అసెట్ గా ఉండాలి, తద్వారా మీరు అవసరమైనప్పుడు డబ్బును తీసుకోవడానికి వీలవుతుంది.
- మీ డబ్బును చాలా రిస్క్/క్రమబద్ధీకరించని సాధనాల్లో ఉంచవద్దు, మీరు మీ డబ్బుంతటిని పోగొట్టుకోవచ్చు!!!

బ్యాంక్ అనేది ప్రజల నుండి డిపాజిట్లను అంగీకరించి ఋణాలను సృష్టించే ఆర్థిక సంస్థ. భారతదేశంలో బ్యాంకింగ్ రంగాన్ని, రిజర్వ్ బ్యాంక్ (ఆర్బిఐ) నియంత్రిస్తుంది.

వివిధ రకాల బ్యాంక్ డిపాజిట్లను క్లుప్తంగా అర్థం చేసుకుందాం: -

పొదుపు ఖాతా (డిమాండ్ డిపాజిట్)

స్వల్పకాలిక పొదుపు కోసం పొదుపు ఖాతాలు ఉపయోగపడతాయి. మీరు ఏ బ్యాంకులోనైనా పొదుపు ఖాతాలో డబ్బు జమ చేయవచ్చు. ఇది మీ పొదుపులను సురక్షితంగా ఉంచుతుంది మరియు కొద్దిగా వడ్డీని చెల్లిస్తుంది. మీకు అవసరమైనప్పుడు మీ డబ్బు తీసుకోవచ్చు.

రెకరింగ్ డిపాజిట్లు (టైమ్ డిపాజిట్)

మీరు కారు కొనడం వంటి ఏదైనా ప్రత్యేక సందర్భాలలో క్రమానుగతంగా ఆదా చేయడం ద్వారా నిధిని సమకూర్చుకోవాలనుకుంటే, ఆర్బిఐ ప్రసీద్ధి చెందిన రెకరింగ్ డిపాజిట్లు ఉత్తమమైనవి. పెద్ద మొత్తంలో పొదుపు చేయలేని వారికి ఇవి అనుకూలంగా ఉంటాయి, అయితే ప్రతి నెలా కొద్ది మొత్తాన్ని ఆదా చేయడానికి అనువుగా ఉంటాయి. విత్ డ్రాయల్స్ అనుమతించబడవు.

ఫిక్స్ డిపాజిట్లు (టైమ్ డిపాజిట్)

మీరు కారు కొనడం వంటి ఏదైనా ప్రత్యేక సందర్భాలలో క్రమానుగతంగా ఆదా చేయడం ద్వారా నిధిని సమకూర్చుకోవాలనుకుంటే, ఆర్బిఐ గా ప్రసీద్ధి చెందిన రెకరింగ్ డిపాజిట్లు ఉత్తమమైనవి. పెద్ద మొత్తంలో పొదుపు చేయలేని వారికి ఇవి అనుకూలంగా ఉంటాయి, అయితే ప్రతి నెలా కొద్ది మొత్తాన్ని ఆదా చేయడానికి అనువుగా ఉంటాయి. విత్ డ్రాయల్స్ అనుమతించబడవు.

డిపాజిట్ బీమా

డిపాజిట్ ఇన్సూరెన్స్ అండ్ క్రెడిట్ గ్యారెంటీ కార్పొరేషన్ (డిఐసీజిసి) పొదుపులు, స్థిర, ప్రస్తుత, పునరావృత వంటి అన్ని డిపాజిట్లను బీమా చేస్తుంది. బ్యాంకులోని ప్రతి డిపాజిట్ వద్ద ఉన్న ప్రధాన మరియు వడ్డీ మొత్తానికి గరిష్టంగా, రూ. 5,00,000 వరకు బీమా చేయబడుతుంది

"ప్రధాన మంత్రి జన్-ధన్ యోజన (పిఎంజెడీవై)" పైనాన్షియల్ ఇంక్లూజన్ జాతీయ మిషన్ కింద 28 ఆగస్టు 2014 న ప్రారంభంలో 4 సంవత్సరాల కాలవ్యవధితో (రెండు దశల్లో) విడుదల చేయబడింది. ప్రతి ఇంటికి కనీసం ఒక ప్రాథమిక బ్యాంకింగ్ ఖాతాలో బ్యాంకింగ్ సదుపాయాలకు సార్వత్రిక ప్రాప్యత, ఆర్థిక అక్షరాస్యత, ఋణ లభ్యత, బీమా మరియు పంచన కోసం ఇది సంకల్పించింది.

సమగ్ర పిఎంజెడీవై కార్యక్రమాన్ని 28.8.2018 దాటి విస్తరించాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది, ఈ క్రింది మార్పులతో "ప్రతి ఇంటి" నుండి "ప్రతి వయోజనుడి" వరకు ఖాతాలను తెరవడంపై దృష్టి పెట్టారు:

- (i) ప్రస్తుతం ఉన్న ఓవర్ డ్రాఫ్ట్ (ఓడి) పరిమితి రూ. 5000 నుండి రూ. 10000 లకు పెంచబడింది
- (ii) రూ. 2000 ల వరకు ఓడి పొందడానికి యాక్టివ్ పిఎంజెడీవై అకౌంట్ల కు ఎలాంటి షరతులు జోడించబడలేదు.
- (iii) 18-60 సంవత్సరాల నుండి 18-65 సంవత్సరాలకు సవరించిన ఓడి సౌకర్యం పొందడానికి వయోపరిమితి.
- (iv) కొత్త రుపీ కార్డుదారులకు, 28.8.2018 తర్వాత ప్రారంభించిన కొత్త పిఎంజెడీవై ఖాతాలకు ప్రమాద బీమా ప్రస్తుతం ఉన్న రూ.1 లక్ష నుండి రూ. 2 లక్షలుగా పెంచబడింది.

మరింత సమాచారం కోసం సందర్శించండి: <https://pmjdy.gov.in/>

ప్రభుత్వ రంగ బ్యాంకులు: ప్రభుత్వ రంగ బ్యాంకుల్లో ప్రభుత్వం మెజారిటీ వాటాను కలిగి ఉంది. భారతదేశంలో, జాతీయం చేసిన బ్యాంకులు మరియు ప్రాంతీయ గ్రామీణ బ్యాంకులు ఈ వర్గాల పరిధిలోకి వస్తాయి. ఉదాహరణ: ఎస్బిఐ, బిఓబి, పిఎన్బి మొదలైనవి.

ప్రైవేట్ రంగ బ్యాంకులు: ప్రైవేట్ వాటాదారులు ప్రైవేటు రంగ బ్యాంకుల్లో ఎక్కువ వాటాను కలిగి ఉంటారు. రిజర్వ్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా అన్ని నియమ నిబంధనలను నిర్దేశిస్తుంది. ఉదాహరణ: హెచ్డీఎఫ్సి బ్యాంక్, ఐసీఐసీఐ బ్యాంక్. యాక్సిస్ బ్యాంక్ మొదలైనవి.

ప్రాంతీయ గ్రామీణ బ్యాంకులు: ఈ బ్యాంకులు ప్రధానంగా సమాజంలోని బలహీన వర్గాలకు ఉపాంత రైతులు, కార్మికులు, చిన్న సంస్థలు మొదలైన వాటికి మద్దతుగా స్థాపించబడ్డాయి. అవి ప్రధానంగా ప్రాంతీయ స్థాయిలో వివిధ రాష్ట్రాలలో పనిచేస్తాయి.

సహకార బ్యాంకులు

సహకార బ్యాంకులు: భారతదేశంలో గ్రామీణ సహకార ఋణ వ్యవస్థ ప్రధానంగా వ్యవసాయ రంగానికి ఋణ ప్రవాహాన్ని నిర్ధారించడానికి తప్పనిసరి. ఇది గ్రామస్థాయిలో ప్రాథమిక వ్యవసాయ క్రెడిట్ సొసైటీలు, జిల్లా స్థాయిలో కేంద్ర సహకార బ్యాంకులు మరియు రాష్ట్ర స్థాయిలో రాష్ట్ర సహకార బ్యాంకులతో పనిచేస్తుంది.

పట్టణ సహకార బ్యాంకులు (యుసీబిలు) పట్టణ మరియు పాక్షిక పట్టణ ప్రాంతాల్లోని వినియోగదారుల ఆర్థిక అవసరాలను తీర్చాయి.

కొత్త బ్యాంకింగ్ మోడల్స్

చెల్లింపు బ్యాంకులు: ఈ బ్యాంకులు పరిమితం చేయబడిన డిపాజిట్లను అంగీకరించగలవు, ఇది ప్రస్తుతం వినియోగదారునికి, రూ. 100,000 కు పరిమితం చేయబడింది మరియు మరింత పెంచబడవచ్చు. చెల్లింపు బ్యాంకులు ఎటీఎం కార్డులు, డెబిట్ కార్డులు, నెట్-బ్యాంకింగ్ మరియు మొబైల్ బ్యాంకింగ్ వంటి సేవలను జారీ చేయవచ్చు. ఉదాహరణ: ఇండియన్ పోస్ట్ పిఎంబి బ్యాంక్ (ఐపిఎబి)

చిన్న ఆర్థిక బ్యాంకులు: డిపాజిట్ల అంగీకారం మరియు ప్రాథమిక ఋణాల ప్రాథమిక బ్యాంకింగ్ సేవలను అందిస్తాయి. చిన్న వ్యాపార విభాగాలు, చిన్న మరియు ఉపాంత రైతులు, సూక్ష్మ మరియు చిన్న పరిశ్రమలు మరియు అసంఘటిత రంగ సంస్థలు వంటి ఇతర బ్యాంకులు సేవలు అందించని ఆర్థిక వ్యవస్థలోని విభాగాలకు ఆర్థిక చేరికను అందించడమే దీని లక్ష్యం.

ఆర్థిక అభివృద్ధి సంస్థలు (డీఎఫ్ఐ)

అభివృద్ధి బ్యాంక్ అని కూడా పిలువబడే అభివృద్ధి ఆర్థిక సంస్థ (డీఎఫ్ఐ) వాణిజ్యేతర ప్రాతిపదికన ఆర్థిక అభివృద్ధి ప్రాజెక్టులకు రిస్క్ క్యాపిటల్ను అందించే ఆర్థిక సంస్థ. ఉదాహరణ: భారతీయ చిన్న తరహా పరిశ్రమల అభివృద్ధి బ్యాంక్ (ఎన్ఐడీబిఐ), నేషనల్ బ్యాంక్ ఫర్ అగ్రికల్చరల్ అండ్ రూరల్ డెవలప్ మెంట్ (నాబార్డ్), నేషనల్ హౌసింగ్ బ్యాంక్ (ఎన్హెచ్బి) మొదలైనవి.

సూక్ష్మ ఆర్థిక సంస్థ (ఎంఎఫ్ఐ)

మైక్రోఫైనాన్స్ను వారి ప్రధాన కార్యకలాపాలుగా కలిగి ఉన్న సంస్థలను మైక్రోఫైనాన్స్ సంస్థలు అంటారు. ఈ సంస్థలు సూక్ష్మ క్రెడిట్ను అందించడమే కాకుండా, బీమా, చెల్లింపులు మరియు ఆర్థికేతర సేవలను వ్యక్తిగత కౌన్సెలింగ్, శిక్షణ మరియు సూక్ష్మ వ్యాపారాలను ప్రారంభించడానికి మద్దతు వంటి ఇతర ఆర్థిక సేవలను అందించడానికి కూడా వీలు కల్పిస్తాయి.

నాన్-బ్యాంకింగ్ ప్రైవేట్ కంపెనీ (ఎన్బిఎఫ్సీ): నాన్-బ్యాంకింగ్ సంస్థలు అంటే, కంపెనీల చట్టం 1956/2013 కింద రిజిస్టర్ చేయబడి ఆరబడిన నియంత్రించబడే సంస్థలు. బుణాలు మరియు అడ్వాన్స్ వ్యాపారంలో వ్యవహరిస్తున్న, ఎన్బిఎఫ్సీ, సెక్యూరిటీల సమపాక్షన, లీజింగ్ వ్యాపారం, కిరాయి-కొనుగోలు, బీమా వ్యాపారం, చిట్ వ్యాపారం మొదలైనవి. వీరు బ్యాంకుల నుండి భిన్నంగా ఉంటారు, సాధారణంగా వారు డిమాండ్ డిపాజిట్లను అంగీకరించలేరు మరియు చెల్లింపులో మరియు పరిష్కార వ్యవస్థలో భాగం కాలేరు

బిజినెస్ కరెస్పాండెంట్ (బిసి): బ్యాంకుల ఏజెంట్లుగా పనిచేయడానికి స్థానిక వ్యక్తులను మరియు ఇతరులను బిసిగా నియమించడానికి బ్యాంకులకు అనుమతి ఉంది. హ్యాండ్ హెల్డ్ మెషీన్లు, స్కాన్ కార్డ్ ఆధారిత పరికరాలు, మొబైల్ ఫోన్లు వంటి ఇన్ఫర్మేషన్ అండ్ కమ్యూనికేషన్ టెక్నాలజీ (ఐసీటి) ఆధారిత పరికరాలను బిసి ఉపయోగిస్తుంది. బ్యాంక్ బ్రాంచ్ మీ ప్రాతానికి దూరంగా ఉన్నందున మి ఇంటి వద్ద బ్యాంకింగ్ సేవలను అందించే విధానమే ఈ బిసి.

అప్పు మరియు బుణ నిర్వహణ

ఇల్లు, కారు కొనడానికి లేదా పిల్లల చదువుకోవడానికి చాలా మంది డబ్బు అప్పుగా తీసుకోవాల్సి వస్తుంది. దీనిని అప్పు అంటారు. ఆర్థిక నిపుణులు తరచుగా మంచి అప్పు మరియు చెడు అప్పుల మధ్య తేడాను గుర్తించారు. మంచి అప్పు అనేది విలువను సృష్టించే లేదా దీర్ఘకాలంలో ఎక్కువ సంపదను ఉత్పత్తి చేసే పెట్టుబడి. చెడ్డ అప్పు అంటే విలువ తగ్గబోయేవాటిని కొనడానికి తీసుకున్న అప్పు.

డెబిట్ కార్డ్ వెర్సస్ క్రెడిట్ కార్డ్

DEBIT VS. CREDIT

మీ ప్రాధాన్యత ఏమిటి?

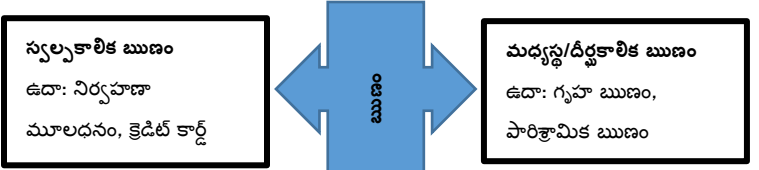
డెబిట్ తో చెల్లించడమంటే నగదు ఖర్చు చేయడమే. క్రెడిట్ తో చెల్లించడమంటే డబ్బును అప్పుగా తీసుకోవడమే మీరు కొంతకాలం తరువాత మీ బ్యాంకు ను వడ్డీతో చెల్లించ ఎంపిక కలిగి ఉన్నారు.

మీరు ఎంతవరకు ఖర్చు చేయగలరు?

మీరు మీ అకౌంట్ లో ఉన్న మొత్తం మాత్రమే ఖర్చు చేయగలరు. మీరు మీ క్రెడిట్ లిమిట్ వరకు మాత్రమే ఖర్చు చేయగలరు.

అది మీకెలా సహాయపడింది?

అప్పును నివారించండి, రోజువారీ ఖర్చును ట్రాక్ చేయడం, నగదుతో బడ్జెట్, క్రెడిట్ ఏర్పాటు, గరిష్ట బహుమతులు, కొనుగోలు రక్షణ పొందండి.

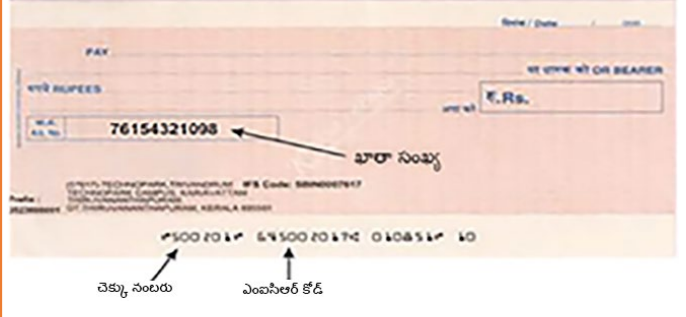

కిసాన్ క్రెడిట్ కార్డ్ (కెసీసీ)

- రిజర్వ్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా మరియు నాబార్డ్ కలిసి కెసీసీ యొక్క భావనను ప్రారంభించాయి, వ్యవసాయదారులకు సులభంగా నగదు బుణ సదుపాయాలు లభిస్తాయి.
- విత్తనాలు, ఎరువులు మరియు పురుగుమందులు వంటి వ్యవసాయ ఇన్పుట్లను తక్షణమే కొనుగోలు చేయడానికి రైతులు కెసీసీని ఉపయోగించవచ్చు. పంట సాగుకు స్వల్పకాలిక మరియు సకాలంలో రుణ అవసరాలకు కెసీసీ సహాయపడుతుంది.

చెక్కు

చెక్కు అనేది బ్యాంక్ ఖాతా నుండి డబ్బు చెల్లించమని ఆదేశించే ఒక పత్రం.

ప్రభుత్వ బుణ పథకాలకు ఉదాహరణలు

- విద్యాలక్ష్మీ పోర్టల్ ద్వారా విద్యా బుణాలు**
- ❖ ఇది విద్యా బుణాలు పొందే సులభమైన మరియు సమర్థవంతమైన వ్యవస్థ. తద్వారా నిరుద్యోగ కారణంగా ఏ విద్యార్థి అతని/ఆమె విద్యను మధ్యలో వదిలిపెట్టరు
 - ❖ విద్యార్థులకు సాధారణ విద్యా బుణ దరఖాస్తు ఫారం అందుబాటులో ఉంది. సందర్శించండి: www.vidyalakshmi.co.in
- ప్రధాన్ మంత్రి ఆవాస్ యోజన (పీఎంఎవై)**
- ❖ తక్కువ ఆదాయ సమూహం/ఆర్థికంగా బలహీనమైన వర్గం మరియు మధ్య ఆదాయ వర్గం కోసం క్రెడిట్ లింక్డ్ సబ్సిడీ పథకం.
 - ❖ వ్యక్తులు తమ మొదటి ఇంటిని కొనుగోలు చేసేటప్పుడు లేదా కొత్తగా నిర్మించుకోవడానికి అర్హులు
- సందర్శించండి: <https://pmaymis.gov.in>
- ప్రధాన్ మంత్రి ముద్ర యోజన (పీఎంఎంవై)**
- ❖ చిన్న మరియు మధ్యతరహా సంస్థల యజమానులకు లేదా వ్యవస్థాపకులకు వ్యాపార బుణాలు అందించే ప్రభుత్వ పథకం
 - ❖ మంజూరు చేయబడని బుణాలు: పొందిన బుణ మొత్తాన్ని బట్టి, శిశు, కిషోర్ మరియు తరుణ్ గా ఉంటాయి
 - ❖ అవసరమైన కేల పత్రాలు: గుర్తింపు పత్రం, కొనుగోలు చేసిన వస్తువుల కొటేషన్ మరియు వర్గ ధృవపత్రాలు
- సందర్శించండి: <https://www.mudra.org.in>

మాడ్యూల్ 3

డిజిటల్ చెల్లింపులు

డిజిటల్ చెల్లింపులు అంటే చెల్లింపుదారు మరియు స్వీకర్త డబ్బు పంపించడానికి మరియు స్వీకరించడానికి ఎలక్ట్రానిక్ పద్ధతులను ఉపయోగిస్తారు.

డిజిటల్ చెల్లింపుల యొక్క ప్రయోజనాలు

- వేగవంతమైనవి, సులభమైనవి మరియు అనుకూలమైనవి.
- పొదుపైనవి మరియు తక్కువ లావాదేవీ రుసుము.
- వినియోగదారులు తమ లావాదేవీల పరిస్థితిని ఎప్పటికప్పుడు తెలుసుకునేలా డిజిటల్ రికార్డును అందిస్తుంది.
- ఏ రకమైన చెల్లింపులకైనా వన్ స్టాప్ పరిష్కారం ఇస్తుంది.

డిజిటల్ చెల్లింపు గురించి చేయవలసిన మరియు చేయకూడని అంశాలు

చేయవలసినవి	చేయకూడనివి
మీ మొబైల్ మరియు కంప్యూటర్స్ కు పాస్‌వర్డ్‌ను ఉపయోగించండి, తద్వారా మీ సిస్టమ్‌లను మరిచిపోయాక యాక్సెస్ చేయలేరు.	మీ మొబైల్ బ్యాంకింగ్ లాగిన్ మరియు పాస్‌వర్డ్‌ను ఫోన్‌లో ఎప్పుడూ సేవ్ చేసుకోకండి. దాన్ని గుర్తుంచుకోండి లేదా మరెక్కడైనా రాసిపెట్టుకోండి.
ఎప్పుడూ కూడా మీ బ్యాంక్ యొక్క సురక్షితమైన ఇంటర్నెట్ బ్యాంకింగ్ సైట్‌ను మాత్రమే సందర్శించండి	మీ హ్యాండ్‌సెట్‌ను ఎప్పుడూ గమనించుకుంటూనే ఉండండి మరియు మొబైల్ బ్యాంకింగ్ యాప్ లోకి లాగిన్ కండి.
మీ లావాదేవీని పూర్తి చేసిన వెంటనే మీ ఇంటర్నెట్ బ్యాంకింగ్ నుండి లాగ్ అవుట్ కండి	మొబైల్ ద్వారా ఆర్థిక లావాదేవీలు చేస్తున్నప్పుడు మీ ఫోన్ పట్ల దృష్టి సారించండి
మీ ఖాతాలో అనధికార లావాదేవీలు ఉన్నట్లుగా మీరు అనుమానించినట్లయితే, వెంటనే దాన్ని మీ బ్యాంకుకు నివేదించండి	నమ్మదగని మరియు సందేహాస్పద మూలాల నుండి యాప్ లను ఎప్పుడూ డౌన్‌లోడ్ చేసుకోకండి

డిజిటల్ చెల్లింపు పద్ధతులు

నగదు రహిత లావాదేవీలను ప్రోత్సహించడంలో మరియు భారతదేశాన్ని నగదు-రహిత సమాజంగా మార్చడంలో భాగంగా, వివిధ రకాల డిజిటల్ చెల్లింపులు అందుబాటులో ఉన్నాయి.

(మూలం: www.cashlessindia.gov.in)

బ్యాంకింగ్ కార్డులు 	బ్యాంక్ ప్రీపయిడ్ కార్డులు
ఇంటర్నెట్ బ్యాంకింగ్ 	ఫాయింట్ ఆఫ్ సేల్
మొబైల్ బ్యాంకింగ్ 	అన్‌స్టాక్స్డ్ సఫ్ట్‌మెంటర్ సర్వీస్ డేటా (యుఎస్ఎస్డి)
మైక్ ఎటిఎంలు 	ఆధార్ ఎనేబుల్డ్ పేమెంట్ సిస్టమ్ (ఎఐపిఎస్)
మొబైల్ వాలెట్లు 	యూనిఫైడ్ పేమెంట్ ఇంటర్ఫేస్ (యుపిఐ)

అంతర్జాల బ్యాంకింగ్

అంతర్జాల బ్యాంకింగ్, ఆన్‌లైన్ బ్యాంకింగ్, ఇ-బ్యాంకింగ్ లేదా వర్చువల్ బ్యాంకింగ్ అని కూడా పిలుస్తారు, ఇది ఒక ఎలక్ట్రానిక్ చెల్లింపు వ్యవస్థ. ఇది బ్యాంకు లేదా ఇతర ఆర్థిక సంస్థ యొక్క వినియోగదారులకు ఆర్థిక సంస్థ యొక్క వెబ్‌సైట్ ద్వారా అనేక రకాల ఆర్థిక లావాదేవీలను నిర్వహించడానికి వీలు కల్పిస్తుంది. లావాదేవీలలో రకాలు:

నేషనల్ ఎలక్ట్రానిక్ ఫండ్ ట్రాన్స్ఫర్ (ఎన్ఐఎఫ్టి)
 లబ్ధిదారుడి ఖాతా నంబర్ మరియు ఐఎఫ్ఎస్సీ (ఇండియన్ ఫైనాన్షియల్ సిస్టమ్ కోడ్) ఉపయోగించి ఒక బ్యాంక్ ఖాతా నుండి మరొక బ్యాంక్ యొక్క వేరే ఖాతాకు నిధుల బదిలీ.
 కనీస పరిమితి: పరిమితి లేదు గరిష్టం: పరిమితి లేదు

రియల్ టైమ్ స్టాల పరిష్కారం (ఆర్టిజిఎస్)
 లబ్ధిదారుడి ఖాతా నంబర్ మరియు ఐఎఫ్ఎస్సీ కోడ్ ఉపయోగించి అధిక విలువ లావాదేవీలను సులభతరం చేయడానికి వాస్తవ సమయ ప్రాతిపదికన ఒక బ్యాంక్ ఖాతా నుండి మరొక బ్యాంకు యొక్క వేరే ఖాతాకు నిధులను బదిలీ చేయడం.
 కనీస పరిమితి: 2 లక్షలు, గరిష్టం: పరిమితి లేదు

తక్షణ చెల్లింపు సేవ (ఐఎంపిఎస్)
 ఒక బ్యాంక్ ఖాతా నుండి మరొక బ్యాంకుకు నిధుల బదిలీ, తక్షణ చెల్లింపు సేవ ద్వారా సులభంగా అవుతుంది.
 మొబైల్ ద్వారా ఫండ్ బదిలీ కోసం, బ్యాంక్ జారీ చేసిన మొబైల్ మనీ ఐడెంటిఫైయర్ (ఎంఐఐడి) అవసరం. లావాదేవీ లబ్ధిదారుడి ఖాతా నంబర్ మరియు ఐఎఫ్ఎస్సీ కోడ్ ఉపయోగించి కూడా చేయవచ్చు.

ఐఎంపిఎస్, ఎన్ఐఎఫ్టి మరియు ఆర్టిజిఎస్ లు 24 x 7 అందుబాటులో ఉంటాయి

మొబైల్ బ్యాంకింగ్

మొబైల్ బ్యాంకింగ్ అనేది ఒక బ్యాంక్ లేదా ఇతర ఆర్థిక సంస్థ అందించే సేవ, ఇది మొబైల్ ఫోన్ లేదా టాబ్లెట్ వంటి మొబైల్ పరికరాన్ని ఉపయోగించి రిమోట్గా వివిధ రకాల ఆర్థిక లావాదేవీలను నిర్వహించడానికి వినియోగదారులకు వీలుకల్పిస్తుంది.

మొబైల్ వాలెట్

మొబైల్ వాలెట్ అంటే డిజిటల్ ఫార్మాట్ లో నగదు తీసుకునేందుకు గల ఒక పద్ధతి. డబ్బును మొబైల్ వాలెట్ లో జమ చేయడానికి ఒక వ్యక్తి యొక్క ఖాతా డిజిటల్ వాలెట్తో అనుసంధానించబడాలి. చాలా బ్యాంకులు తమ ఇ-వాలెట్లు మరియు కొన్ని ప్రైవేట్ సంస్థలను కలిగి ఉన్నాయి. ఉదా. పీఓఎం, ప్రీడార్ట్, మొబిక్విక్, ఆక్సిజెన్, ఎయిర్ టెల్ మనీ, మొదలైనవి.

పాయింట్ ఆఫ్ సేల్

పాయింట్ ఆఫ్ సేల్ (పిఓఎస్) అంటే అమ్మకాలు జరిగే ప్రదేశం. స్థూల స్థాయిలో, ఒక పాయింట్ ఆఫ్ సేల్ మార్, మార్కెట్ లేదా నగరం కావచ్చు. సూక్ష్మ స్థాయిలో, చెక్అపుట్ కౌంటర్ వంటి కస్టమర్ లావాదేవీని పూర్తి చేసే ప్రాంతంగా చిల్లర వ్యాపారులు ఒక పాయింట్ ఆఫ్ సేల్ గా ఉపయోగిస్తారు. దీనిని కొనుగోలు స్థానం అని కూడా అంటారు.

మైక్రో ఎటిఎంలు

మైక్రో ఎటిఎం అంటే ప్రాథమిక బ్యాంకింగ్ సేవలను అందించడానికి బిజినెస్ కరస్పాండెంట్స్ (బిసి) ఉపయోగించే పరికరం. ఈ ప్లాట్ఫాం బిజినెస్ కరస్పాండెంట్లను స్థానిక రిటైల్ షాప్ యజమాని కావచ్చు మరియు 'మైక్రో ఎటిఎం'గా పనిచేస్తుంది) తక్షణ లావాదేవీలను నిర్వహించడానికి వీలుకల్పిస్తుంది.

ఆధార్ అనుబంధిత చెల్లింపు వ్యవస్థ (ఎఇపిఎస్)

ఎఇపిఎస్ అనేది బ్యాంక్ నేతృత్వంలోని మోడల్, ఇది ఆధార్ ప్రామాణీకరణను ఉపయోగించి ఏదైనా బ్యాంక్ యొక్క బిజినెస్ కరస్పాండెంట్ (బిసి)/బ్యాంక్ మిత్రా ద్వారా పిఓఎస్ (పాయింట్ ఆఫ్ సేల్ మైక్రో ఎటిఎం) వద్ద ఆన్లైన్ అంతర్గత నిర్వహణా ఆర్థిక లావాదేవీకి వీలుకల్పిస్తుంది.

అన్స్ట్రక్చర్డ్ సఫ్టిమెంటరీ సర్వీస్ డేటా (యుఎస్ఎస్డి)

ఇది ఒక వినూత్న చెల్లింపు సేవ (*99#). అన్స్ట్రక్చర్డ్ సఫ్టిమెంటరీ సర్వీస్ డేటా (యుఎస్ఎస్డి) చరవాణి ద్వారా పనిచేస్తుంది. ఈ సేవ ప్రాథమిక పీడర్ మొబైల్ ఫోన్లను ఉపయోగించి మొబైల్ బ్యాంకింగ్ లావాదేవీలకు వీలుకల్పిస్తుంది, యుఎస్ఎస్డి ఆధారిత మొబైల్ బ్యాంకింగ్ను ఉపయోగించడానికి మొబైల్ ఇంటర్నెట్ డేటా సౌకర్యం అవసరం లేదు. ప్రధాన ప్రవంతి బ్యాంకింగ్ సేవల్లో ఆర్థిక అవగాహన మరియు బ్యాంకింగ్ సేవలు మెరుగుపరచే సమాజాన్ని చేర్చడానికి ఇది ఉపయోగపడుతుంది.

యునిఫైడ్ పేమెంట్స్ ఇంటర్ఫేస్ (యుపిఐ)

బహుళ బ్యాంకు ఖాతాలను ఒకే మొబైల్ అప్లికేషన్లోకి (ఏదైనా పాల్సోన్ బ్యాంకులో) శక్తివంతం చేసే వ్యవస్థ, ఇది అనేక బ్యాంకింగ్ అంశాలను, అవాంతరం లేని ఫండ్ మార్గాన్ని మరియు వ్యాపారి చెల్లింపులను ఒకే చోట విలీనం చేస్తుంది. ఈ వ్యవస్థలో, విపిఎ (వర్చువల్ చెల్లింపు చిరునామా) ఉపయోగించి ఏదైనా స్మార్ట్ ఫోన్ ద్వారా లావాదేవీలు వాస్తవ సమయ ప్రాతిపదికన 24 x 7 బదిలీని సులభతరం చేస్తాయి. యుపిఐ - ప్రారంభించబడిన బ్యాంక్ యాప్ ను డౌన్లోడ్ చేసుకోవాలి మరియు బ్యాంక్ వివరాలను ఉపయోగించి లాగిన్ అవ్వాలి.

తుది వినియోగదారునికి యుపిఐ ప్రయోజనాలు:

- > గోప్యత- వర్చువల్ చెల్లింపు చిరునామాను మాత్రమే పేర్ చేయండి మరియు ఇతర సున్నితమైన సమాచారం పేర్ చేయకండి
- > బహుళ యుటిలిటీ - డెలివరీ/బిల్ స్లిప్ పేరింగ్/వ్యాపారి చెల్లింపులు/జమలు
- > ఒక క్లిక్ 2 ఎస్ ఎ - పిన మాత్రమే నమోదు చేయడం ద్వారా లావాదేవీని అధీకృతం చేయండి
- > వివిధ మాధ్యమాలలో పని చేయండి - అంతర్జాల మాధ్యమాలలో చెల్లింపు అభ్యర్థన, చరవాణి మాధ్యమాలలో అధీకృతం (యాప్) చేయండి
- > అభ్యర్థ 24 x 7 మరియు వినియోగదారు తన వ్యక్తిగత పరికరంపై లావాదేవీకి వీలుకల్పిస్తుంది.

మరింత సమాచారం కోసం, లింక్ ను చూడండి:

<https://www.npci.org.in/product-overview/upi-product-overview>

యుపిఐ 2.0

ఇది యుపిఐ సిస్టమ్ యొక్క కొత్త వెర్షన్, ఇది వినియోగదారులు వారి ఓవర్డ్రాఫ్ట్ ఖాతాలను యుపిఐ హ్యాండిల్కు అనుసంధానం చేయడానికి వీలు కల్పిస్తుంది.

ఒక నిర్దిష్ట వ్యాపారి కోసం ఆదేశాన్ని జారీ చేయడం ద్వారా వినియోగదారులు లావాదేవీల కొరకు ముందస్తుగా అధీకృతం పొందగలుగుతారు.

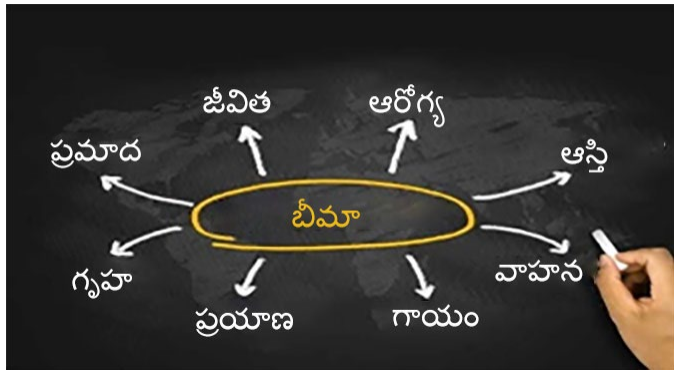
లావాదేవీల కోసం ఇన్వాయిస్ ను వీక్షించడానికి మరియు నిల్వ చేయడానికి యుపిఐ 2.0 వెర్షన్ ఒక అంశాన్ని కలిగి ఉంది.

మాడ్యూల్ 4

బీమా

ప్రమాదం లేదా తీవ్రమైన అనారోగ్యం కోసం ఎవరూ ముందుగా ప్రణాళిక వేసుకోలేరు. మీకు ఇలాంటివి జరిగే అవకాశాలు చాలా తక్కువగా ఉండవచ్చు. చాలా మంది వారు కొనవలసిన బీమాను కూడా కొనడం మానేస్తారు. కానీ ప్రమాదాలు జరుగుతాయి. సంఘటన జరిగినప్పుడు మాత్రమే, మనం రక్షణ కోసం బీమా తీసుకోవాలి అని అనుకుంటామని గ్రహించాము. బీమా అనేది ఆర్థిక నష్టం నుండి రక్షణ సాధనం మరియు అనిశ్చితి లేదా అనిశ్చిత నష్టాన్ని ఎదుర్కొనేందుకు జారీ చేయబడింది.

బీమాను స్థూలంగా రెండు రకాలుగా వర్గీకరించవచ్చు:

1. జీవిత బీమా
2. సాధారణ బీమా

1. జీవిత బీమా

మరణానంతరం, లబ్ధిదారునికి జీవిత బీమా ఆర్థిక చెల్లింపును అందిస్తుంది. మీరు జీవిత బీమా పాలసీని కొనుగోలు చేసినప్పుడు, మీరు లబ్ధిదారుని సూచించాలి. మీ కుటుంబాన్ని రక్షించడానికి మీ వార్షిక ఆదాయానికి 7 నుండి 10 రెట్లు విలువైన కవరేజ్ తో బీమాను కొనుగోలు చేయడం సాధారణంగా సిఫార్సు చేయబడింది.

జీవిత బీమా రకాలు

టర్మ్ ఇన్సూరెన్స్: ఇది నిర్దిత కాలానికి అమలులో ఉంటుంది మరియు పాలసీ వ్యవధిలో జీవితానికి సంబంధించి ఏదైనా దురదృష్టకర సంఘటన జరిగితే, మీ నామినీలు 'బీమా మొత్తం' అందుకుంటారు. ప్రీమియం రిటర్న్స్ లేకపోయినప్పటికీ, ఇది రిస్క్ తగ్గించేదానికి ఉత్తమంగా ఉంటుంది.

ఎండోమెంట్ బీమా: జీవిత కాల బీమా ఒప్పందం నిర్దిష్ట కాలవ్యవధి లేదా మరణం తరువాత ఒకే మొత్తాన్ని చెల్లించడానికి రూపొందించబడింది. సాధారణ పరిపక్వత, ఒక నిర్దిష్ట వయస్సు వరకు అంటే పది, పదిహేను లేదా ఇరవై సంవత్సరాలుగా ఉండవచ్చు.

చోల్ లైఫ్ బీమా: ఇది మీరు ప్రీమియంలు చెల్లించినంత కాలం అమలులో ఉండే శాశ్వత జీవిత బీమా.

యానికల్ లింక్డ్ ఇన్సూరెన్స్: బీమా మరియు పెట్టుబడుల సమ్మేళనం, పాలసీదారు చెల్లించే ప్రీమియంలో కొంత భాగం బీమా కవరేజీని అందించడానికి ఉపయోగించబడుతుంది మరియు మిగిలిన భాగం ఈక్విటీ మరియు ఋణ సాధనాలలో పెట్టుబడి పెట్టబడుతుంది

2. సాధారణ బీమా

ఇటువంటి బీమాలో వ్యక్తుల జీవితాలకు నేరుగా సంబంధం లేని పాలసీలు ఉంటాయి. ఇటువంటి పాలసీలలో పాలసీదారునికి ఆస్తి, ఆరోగ్యం మరియు ప్రమాద బీమాలు ఉంటాయి.

i) ఆరోగ్య బీమా

ఈ మధ్యకాలంలో చికిత్స ఖర్చు చాలా రెట్లు పెరిగింది. ఒక వైద్యుడిని సందర్శించడం ఇప్పుడు మీరు నివసించే ప్రాంతాన్ని బట్టి, సుమారుగా 300 నుండి 3000 రూపాయలుగా ఖర్చు అవుతుంది. మీ చికిత్సకు మీరు కొన్ని రోజులు ఆసుపత్రిలో ఉండాలి అవసరం ఉంటే, ఆ భారీ బిల్లులు, మీ పొదుపుపై తీవ్రంగా ప్రభావం చూపిస్తాయి. ఇలాంటి ఆర్థిక విపత్తులను నివారించడానికి, మనం బీమా చేసుకోవాలి. ప్రతి బీమా సంస్థ ఆసుపత్రిలో చేరే ఖర్చులను భరిస్తూ, ప్రాథమిక వైద్య సంరక్షణను అందించే వైద్య బీమా పథకాన్ని అందిస్తుంది.

ii) ఆరోగ్యతర బీమా

a) వాహన/మోటార్ బీమా

వాహన బీమా (మోటార్ ఇన్సూరెన్స్/కార్ ఇన్సూరెన్స్/ఆటో ఇన్సూరెన్స్ అని కూడా పిలుస్తారు) అనేది రహదారిపై ప్రయాణించే వాహనాల కోసం కొనుగోలు చేసే బీమా. దీని ప్రాథమిక లక్ష్యం, వాహన యజమానులకు వాహన ప్రమాదాల ద్వారా ఏర్పడే చట్టపరమైన ఆర్థిక బాధ్యత లేదా నష్టం నుండి రక్షణ కల్పిస్తుంది. వాహన బీమాలో రెండు రకాలు ఉంటాయి:

మోటార్ థర్డ్ పార్టీ (టిపి) లయబిలిటీ బీమా: థర్డ్ పార్టీ బీమా, ఒక చట్టబద్ధమైన అవసరం మరియు రహదారిపై ప్రయాణించే ప్రతి వాహనంకు తప్పనిసరిగా ఈ బీమా ఉండాలి. బహిరంగ ప్రదేశంలో వాహనం ఉపయోగించినప్పుడు తలెత్తే థర్డ్ పార్టీ జీవితానికి లేదా ఆస్తికి ఏదైనా గాయం లేదా నష్టానికి వాహనం యజమాని చట్టబద్ధంగా బాధ్యత వహించాలి. బహిరంగ ప్రదేశంలో బీమా లేకుండా మోటారు వాహనాన్ని నడపడం శిక్షార్హమైన నేరం. ఈ బీమా పాలసీ వలన, వేరొకరి ఆస్తికి నష్టం లేదా ఇతర వ్యక్తులకు గాయం లేదా మరణం సంభవిస్తే, తద్వారా బీమా చేసిన వ్యక్తి యొక్క చట్టబద్ధమైన బాధ్యత బీమా సంస్థకు బదలాయించబడుతుంది.

మోటార్ ఓన్ డ్యామేజ్ (ఓడి) ఇన్సూరెన్స్ కవర్: ఇది బీమా చేసిన వాహనానికి ప్రమాదవశాత్తు జరిగిన నష్టాన్ని భర్తీ చేస్తుంది.

భారత ప్రభుత్వ బీమా పథకాలకు ఉదాహరణలు

పై రెండింటినీ భర్తీ చేసే పాలసీలు కూడా ఉన్నాయి. భర్తీ చేయబడే నష్టాలను అర్థం చేసుకోవడానికి మీ పాలసీని పరిశీలించడం చాలా ముఖ్యం.

b) ఆస్తి బీమా

ఆస్తి బీమా, సాధారణ బీమాలలో ఒక ముఖ్యమైన రకం మరియు మీకు అవసరమైన కవరేజీ, ఆస్తి యొక్క రకంపై ఆధారపడి ఉంటుంది. ప్రామాణిక ఫైర్ బీమా పాలసీ అనేది అత్యంత ప్రాచుర్యం పొందిన ఆస్తి బీమా మరియు ఫైర్ మరియు దాని అనుబంధ ప్రమాదాలకు అంటి, వరద, ఉప్పెన, తుపాను మొదలైనవి అగ్నిమాపక బీమా పాలసీ పరిధిలో ఉండే వివిధ రకాల ఆస్తి, నివాస గృహాలు, కార్యాలయాలు, దుకాణాలు, ఆసుపత్రులు, పారిశ్రామిక / తయారీ యంత్రాలు, మొక్కలు, పరికరాలు మరియు ఉపకరణాలు; ముడి పదార్థాలు, ప్రక్రియలో ఉన్న పదార్థాలు, పారిశ్రామిక ముడిపదార్థాల నిల్వ నష్టాలు; ట్యాంక్ ఫారమ్స్/కర్మాగారం వెలుపల ఉన్న గ్యాస్ హోల్టర్స్ వలన పారిశ్రామిక నష్టాలు మొదలైనవాటికి బీమా రక్షణను అందిస్తుంది.

హోమ్/హామ్ హోల్డర్ బీమా చాలా ముఖ్యమైనది ఎందుకంటే ఇది వ్యక్తి ఇంటికి పూర్తి బీమా రక్షణ యొక్క స్వాగతాన్ని అందిస్తుంది.

అదేవిధంగా, **దుకాణదారుల స్వాగత పాలసీ** దుకాణదారులు బీమా చేసుకోలేని అన్ని రకాల భారీ నష్టాల బీమా కొరకు రూపొందించబడింది. ఇది అగ్ని, భూకంపం, పిడుగు, వరద, దోపిడీ వంటి వివిధ ప్రమాద సంఘటనలను ఎదుర్కొనేందుకు, విస్తృత కవరేజీని అందిస్తుంది. ఈ పాలసీ, భవనం, దాని ఉపకరణాలు, దుకాణంలో ఉంచిన డబ్బు మొదలైన వాటికి కవరేజీ ఇస్తుంది.

c) ఇతర బీమా రకాలు

ప్రయాణ బీమా

సమగ్ర ప్రయాణ బీమా వీటిని అందిస్తుంది:

- ❖ అత్యవసర వైద్య కవరేజీ
- ❖ ఊహించని సంఘటనల వలన, మీ యాత్రను రద్దు చేసుకోవడం లేదా కుదించుకోవడం వల్ల కలిగే నష్టాలు
- ❖ మరణం మరియు వైకల్యం కవరేజీ
- ❖ సిబ్బంది బాధ్యత కవరేజీ
- ❖ సామగ్రి కవరేజీ

సమూహ బీమా

ఇది నిర్వచించిన వ్యక్తుల సమూహానికి కవరేజీ ఇస్తుంది, ఉదాహరణకు సమాజం లేదా ప్రొఫెషనల్ అసోసియేషన్ సభ్యులు లేదా ఒక నిర్దిష్ట యజమాని యొక్క ఉద్యోగులు.

పంట బీమా

ఇది కరువు, వరద, ఇతర ప్రకృతి వైపరీత్యాల మరియు కీటకాల ముట్టడి వలన పంట నష్టం లేదా దెబ్బతినడం మొదలగు వాటి నుండి రైతులకు బీమా కవరేజీ అందిస్తుంది

ప్రధాన మంత్రి సురక్ష బీమా యోజన (పిఎస్బీపి)

- ❖ 18 నుండి 70 సంవత్సరాల వయస్సులో ఉన్న బ్యాంక్ ఖాతాదారులకు 2 లక్షల వరకు ప్రమాద బీమా సౌకర్యాన్ని కల్పిస్తుంది
- ❖ ఆటో-డెబిట్ సౌకర్యం ద్వారా బ్యాంకు ఖాతా నుండి రూ. 12/- స్థిర వార్షిక ప్రీమియం చెల్లించబడుతుంది
- ❖ బ్యాంకు పొదుపు ఖాతా ద్వారా మాత్రమే ఈ పథకంలో చేరడానికి వ్యక్తి అర్హత పొందుతారు
- ❖ ప్రమాదం కారణంగా కలిగే శాశ్వత మరియు పాక్షిక వైకల్యానికి బీమా కవరేజీ కల్పిస్తుంది (<https://financialservices.gov.in/insurance-divisions>)

ప్రధాన మంత్రి జన ఆరోగ్య యోజన (పిఎంజె) - ఆయుష్మాన్ భారత్

- ❖ పేద, అణగారిన గ్రామీణ కుటుంబాలను లక్ష్యంగా చేసుకుని ఆరోగ్య సంరక్షణ సౌకర్యాలను అందిస్తుంది మరియు పట్టణ కార్యక్రమ కుటుంబాలలో గుర్తించబడిన వ్యక్తిపరమైన వర్గానికి కూడా అందిస్తుంది
- ❖ కుటుంబ పరిమాణం, వయస్సు లేదా లింగంపై ఎటువంటి పరిమితి ఉండదు
- ❖ ఆసుపత్రిలో చేరినప్పుడు చికిత్స కోసం కుటుంబం డబ్బు చెల్లించాల్సిన అవసరం లేదు (<https://www.pmjay.gov.in>)

ప్రధాన మంత్రి ఫసల్ బీమా యోజన (పిఎంఎఫ్బీపి)

- ❖ పంట బీమా పథకం రైతులను పంట వైఫల్యం నుండి బీమా ద్వారా రక్షణ కల్పించడం
- ❖ కరువు, ఖామం, వరదలు, ఉప్పెనలు, తెగుళ్ళు మరియు వ్యాధులు, కొండదరియలు విరిగి పడడం, సహజ అగ్నిప్రమాదం మరియు పిడుగులు, వడగళ్ళు, తుపానులు, వాయుగుండాల వంటి అనేక రకాల బాహ్య ప్రమాదాలను ఎదుర్కొనేందుకు ఈ పాలసీ, రైతులకు బీమా కవరేజీ కల్పిస్తుంది.
- ❖ పంటకోత నష్టాలకు 14 రోజుల వ్యవధిలో బీమా కవరేజీ కల్పిస్తుంది (<https://pmfby.gov.in>)

ప్రధాన మంత్రి జీవన జ్యోతి బీమా యోజన (పిఎంజెబీపి)

- ❖ 18 నుంచి 50 సంవత్సరాల వయస్సులో ఉన్న బ్యాంక్ ఖాతాదారులకు (సివింగ్స్ బ్యాంక్ అకౌంట్) 2 లక్షల జీవిత బీమా రక్షణను అందిస్తుంది.
- ❖ ఆటో డెబిట్ సౌకర్యం ద్వారా బ్యాంక్ ఖాతా నుండి రూ. 330/- స్థిర వార్షిక ప్రీమియం చెల్లించబడుతుంది
- ❖ (<https://financialservices.gov.in/insurance-divisions>)

క్లెయిమ్ చేయడం ఎలా

మీ ఖైదీ దొంగిలించబడినప్పుడు లేదా మీరు ప్రమాదానికి గురైనప్పుడు, విపత్తు సంభవించినప్పుడు, క్లెయిమ్ చేసుకోవచ్చు.

మీరు క్లెయిమ్ చేసినప్పుడు, మీకు కలిగిన నష్టాన్ని చెల్లించమని మీ బీమా పాలసీ నిబంధనల ప్రకారం, మీరు అధికారికంగా బీమా కంపెనీని అడుగుతారు.

మీ బీమా ట్రోకర్, ఏజెంట్ లేదా కంపెనీని వీలైనంత త్వరగా సంప్రదించండి. ఎందుకంటే చాలా కంపెనీలకు సమయ పరిమితులు ఉంటాయి, ఆలోచనానే మీరు మీ క్లెయిమ్ ను సమర్పించాలి. మీ క్లెయిమ్ ను సమర్పించేటప్పుడు అవసరమైన అన్ని సహాయ పత్రాలను అందించాలని గుర్తుంచుకోండి

మాడ్యూల్ 5

పెట్టుబడి

పెట్టుబడి అనేది మీ ఆర్థిక లక్ష్యాలను చేరుకోవడంలో మీకు సహాయపడే ఒక విశిష్టమైన చర్య. అయితే, పెట్టుబడి అనేది సంక్లిష్టమైనది మరియు తరచుగా నష్టభయం కలిగి ఉంటుంది. కనుక, తగిన పరిజ్ఞానంతో మీరు సౌకర్యవంతంగా ఉండే సంక్లిష్టత మరియు నష్టభయాన్ని ఎంచుకోవచ్చు.

ముఖ్య కారకాలు

ప్రతి పెట్టుబడికి సంబంధించిన రాబడి, నష్టభయం మరియు ద్రవ్యత గురించి మీరు తెలుసుకోవాలి.

రాబడి అంటే ఒక పెట్టుబడిదారుడు తన పెట్టుబడి ద్వారా పొందే లాభం. ఇది రెండు రూపాలలో ఉంటుంది: రాబడి లేదా మూలధన లాభము

నష్టభయం అంటే అనిశ్చితమైనది. మీ పెట్టుబడులు మీకు అధిక రాబడి ఇస్తాయా లేదా అని మీకు ఖచ్చితంగా తెలియదు లేదా మీరు మీ డబ్బును పోగొట్టుకోవచ్చు. నష్టభయం మరియు రాబడి, రెండూ కూడ చేతిలో చెయ్యి వేసుకుని ఉంటాయి, అంటే, మీ పెట్టుబడి ద్వారా అధిక రాబడి పొందడానికి మీరు ఎక్కువ రిస్క్ తీసుకోవాలి ఉంటుంది.

ద్రవ్యత అంటే ఒక పెట్టుబడిని త్వరగా నగదుగా మార్చడానికి లేదా మార్కెట్ ధరకు విక్రయించడానికి గల సామర్థ్యం. ఇది ఒక పెట్టుబడి విలువను ప్రభావితం చేస్తుంది. లిక్విడ్ చేయబడిన స్టాక్స్ మరియు ప్రభుత్వ బాండ్లు, ద్రవ్యతా రకాలు. ఎందుకంటే మీరు వాటిని సులభంగా విక్రయించవచ్చు.

పెట్టుబడి లక్ష్యాలు

మీ పెట్టుబడి లక్ష్యాలు మీరు ఉన్న జీవిత దశ (విద్యార్థి, ఉద్యోగి, రిటైర్డ్ మొదలైనవి) పై ఆధారపడి ఉంటాయి. మీ పెట్టుబడి లక్ష్యాలు ఇతర వ్యక్తుల లక్ష్యాలకు భిన్నంగా ఉంటాయి మరియు మీ జీవిత ప్రయాణంలో లక్ష్యాలు మారుతూ ఉంటాయి. సాధారణంగా, మీకు ఒకే సమయంలో రకరకాల లక్ష్యాలు ఉంటాయి. మీరు విలువలో దీర్ఘకాలిక వృద్ధి కోసం వెతుకుతూ ఉండవచ్చు మరియు అత్యవసర పరిస్థితులకు సురక్షితమైన మరియు సౌకర్యవంతమైన నిధిని కూడా కోరుకుంటారు. ప్రతి ఇంటికి రకరకాల లక్ష్యాలు ఉంటాయి మరియు ప్రతిదానికి విభిన్నమైన పెట్టుబడి వ్యూహం అవసరం.

వ్యక్తిగత ఎంపికలు పెట్టుబడి ఎంపికలను ఎలా ప్రభావితం చేస్తాయో చూడటానికి ఒక సులభమైన మార్గం ఏమిటంటే, మీ జీవిత దశ, మీరు ఉన్న మీ జీవిత దశ గురించి ఆలోచించడం.

దశ 1

మీరు యువకులైతే, మీరు ఎక్కువ రిస్క్ తీసుకోవడం కోరుకోవచ్చు, ఎందుకంటే మీరు దీర్ఘకాలానికి ఫ్లాస్ చేసుకోవచ్చు. మీ పెట్టుబడుల విలువ తగ్గిపోతే, మీరు కోలుకోవడానికి చాలా సమయం ఉంటుంది మరియు మీ పెట్టుబడులు ఈ దీర్ఘకాలిక అవధిలో వృద్ధి చెందవచ్చు.

దశ 2

మీరు కొత్త సంసారం ప్రారంభిస్తూ ఉంటే, మీరు సెక్యూరిటీ అందించాలని అనుకోవచ్చు. అయినా మీరు దీర్ఘకాలిక పెట్టుబడి కొరకు ఫ్లాస్ చేయవచ్చు, కానీ మీరు మీ లక్ష్యాలు మరియు అత్యవసరాల కొరకు లేదా కుటుంబ గృహం కొరకు పెద్ద కొనుగోళ్ళ వంటి వాటి కోసం స్వల్ప కాలిక పొదుపును అందించడానికి కొంత డబ్బును అందుబాటులో ఉంచుకోవాలి.

దశ 3

మీ కుటుంబం ఎక్కువ స్వంతంత్రతతో ఉన్నప్పుడు, మీకు స్వల్పకాలిక పొదుపుల అవసరం తక్కువగా ఉండవచ్చు, మరియు మీ పడవీరమణ కొరకు ఎక్కువ పొదుపు చేయగలగవచ్చు. మీ సంపాదన గొప్పగా ఉన్న స్థితిలో ఉన్నప్పుడు, మీరు రిస్క్ గా ఉన్నవాటిలో మీ డబ్బును పెట్టుబడి పెట్టడానికి ఇష్టపడకపోవచ్చు.

దశ 4

మీరు పడవీరమణ చేసిన తరువాత, మీకు ఒక క్రమవారి, నమ్మదగిన ఆదాయం అందించే పెట్టుబడులపై అంటే మీ పబ్లిక్ లేదా ప్రైవేట్ పెన్షన్ల వంటి ప్రయోజనాలను కలిగి ఉండవచ్చు.

ద్రవ్యోల్పాదన మరియు పెట్టుబడిపై దాని ప్రభావం

ద్రవ్యోల్పాదన అనగా వస్తువులు మరియు సేవల ధరలలో పెరుగుదలను సూచిస్తుంది. కాలక్రమేణా, వస్తువులు మరియు సేవల ఖర్చు పెరిగేకొద్దీ, వస్తువులు మరియు సేవలను కొనడానికి, ఒక యూనిట్ డబ్బు (ఒక రూపాయి లేదా రూ. 100 అనుకుండా) యొక్క కొనుగోలు శక్తి తగ్గుతుంది. ఆర్థిక ప్రణాళిక సమయంలో మీ పెట్టుబడులపై ద్రవ్యోల్పాదన యొక్క ప్రభావాలను పరిగణనలోకి తీసుకోవడం చాలా ముఖ్యం.

నా పెట్టుబడి నిర్ణయాన్ని ద్రవ్యోల్పాదన ఎలా ప్రభావితం చేస్తుంది?
 ఐదు సంవత్సరాల క్రితం, ఒక వడా పావ్ ఖరీదు రూ. 5/- ఇప్పుడు దానికి రూ.10/- ఖర్చవుతుంది. ధర పెరుగుదల అనేది అధిక పరిమాణం లేదా మంచి నాణ్యత ఫలితంగా కాదు, ద్రవ్యోల్పాదన కారణంగా పదార్థాల ధరలను ప్రభావితం చేస్తుంది.

డబ్బు యొక్క సమయ విలువ: సమయాన్ని బట్టి మారే డబ్బు విలువ అనేది డబ్బు యొక్క సమయ విలువ అనే అంశాన్ని తెలుపుతుంది. ప్రస్తుత సమయంలో అందుబాటులో ఉన్న డబ్బు, భవిష్యత్తులో దీని విలువకంటే ఎక్కువ విలువకలిగి ఉంటుంది.

వివిధకరణ గుడ్లన్నంటినీ ఒకే బుట్టలో ఉంచడం ఎప్పుడూ మంచిది కాదు. మీరు మీ

డబ్బును వివిధ రకాల పెట్టుబడులలో పెడితే మరియు ఒకటి లేదా రెండు చోట్ల డబ్బును కోల్పోతే, ఇతర పెట్టుబడులతో దానిని సమతుల్యం చేసుకోవచ్చు. దీనిని వివిధకరణ అంటారు. మీరు పెట్టుబడులు పెడుతున్నప్పుడు నష్టభయాన్ని తగ్గించడానికి ఇది ఒక మార్గం.

సెక్యూరిటీస్ మార్కెట్లో పెట్టుబడి

సెక్యూరిటీలను విస్తృతంగా రెండు రకాలుగా వర్గీకరించవచ్చు: ఈక్విటీలు మరియు బాండ్లు. సెక్యూరిటీలను సెక్యూరిటీ మార్కెట్లో విక్రయిస్తారు

ప్రాథమిక మార్కెట్: కంపెనీ నేరుగా మొదటిసారి సెక్యూరిటీలను జారీ చేస్తుంది ఉదా. ఐపిఓ (ప్రారంభ పబ్లిక్ ఆఫర్)
ద్వితీయ మార్కెట్: స్టాక్ ఎక్స్చేంజీలలో సెక్యూరిటీల వ్యాపారం ఉదా. బిఎస్ఇ, ఎన్ఎస్ఇ, మొదలైనవి.

మీ క్లయింట్ ను తెలుసుకోండి (కెవైసి): సెక్యూరిటీ మార్కెట్ పెట్టుబడిదారులందరికీ సెబీ కెవైసి (మీ క్లయింట్ తెలుసుకోండి) అవసరాలను సూచించింది. ఆన్లైన్ కెవైసి (ఇ-కెవైసి) ను సులభతరం చేసే సాంకేతిక ఆవిష్కరణల వాడకాన్ని సెబీ అనుమతించింది. సాంకేతిక పరిజ్ఞానం యొక్క ఉపయోగం మధ్యవర్తుల కార్యాలయాన్ని బౌతికంగా సందర్శించాల్సిన అవసరం లేకుండా పెట్టుబడిదారులకు కెవైసి ని పూర్తి చేయడానికి వీలు కల్పిస్తుంది.

ఈక్విటీ

ఈక్విటీ అనేది కంపెనీలో ఒక భాగం, దీనిని స్టాక్ లేదా షేర్ అని కూడా పిలుస్తారు. మీరు ఒక సంస్థ యొక్క వాటాలను కొనుగోలు చేసినప్పుడు, మీరు ప్రాథమికంగా ఆ సంస్థలో కొంత భాగాన్ని కలిగి ఉంటారు మరియు కంపెనీ లాభాలను ఆర్జించినప్పుడు లాభంలో వాటాను ఆంపచవచ్చు. పబ్లిక్/లిస్టెడ్ కంపెనీల కోసం, ఈ షేర్లు స్టాక్ ఎక్స్చేంజీలలో వర్తకం చేయబడతాయి, ఇవి స్టాక్ కోనుగోలు మరియు అమ్మకాలను సులభతరం చేస్తాయి, తద్వారా మార్కెట్ ప్లేస్ ను అందిస్తుంది. ఈక్విటీలలో పెట్టుబడులు పెట్టడం ప్రమాదకరం మరియు ఇతర పెట్టుబడుల కంటే ఖచ్చితంగా ఎక్కువ సమయం కావాలి.

ఋణ సెక్యూరిటీలు

సెక్యూరిటీలు అంటే బాండ్, డిబెంధర్, ప్రామిసరీ నోట్ మొదలైనవి ఒక స్థిర మొత్తం, మెచ్చ్యూరిటీ తేదీ మరియు సాధారణంగా ఒక నిర్దిష్ట వడ్డీ రేటుతో ఉంటాయి. ఇవి తరచుగా ఈక్విటీల కంటే తక్కువ రిస్క్ కలిగి ఉంటాయి. ఒక సంస్థ లేదా ప్రభుత్వ సంస్థ ఋణం తీసుకోవాలని నిర్ణయించుకున్నప్పుడు, దానికి రెండు ఎంపికలు ఉన్నాయి. మొదటిది బ్యాంకు నుండి పైనాన్సింగ్ పొందడం, రెండవది క్యాపిటల్ మార్కెట్లో పెట్టుబడిదారులకు ఋణాలు ఇవ్వడం. దీనిని ఋణాన్ని జారీ చేయడంగా సూచిస్తారు

మ్యూచువల్ ఫండ్స్

మ్యూచువల్ ఫండ్ చాలా మంది పెట్టుబడిదారుల నుండి డబ్బును సేకరిస్తుంది మరియు స్టాక్స్, బాండ్లు, స్వల్పకాలిక మనీ-మార్కెట్ సాధనాలు, ఇతర సెక్యూరిటీలు లేదా ఆస్తులు లేదా ఈ పెట్టుబడుల కలయికలో పెట్టుబడి పెడుతుంది. మ్యూచువల్ ఫండ్ కలిగి ఉన్న సంయుక్త హోల్డింగ్లను దాని పోర్ట్ఫోలియో అంటారు. ప్రతి యూనిట్ ఫండ్ యొక్క హోల్డింగ్స్ యొక్క పెట్టుబడిదారు యొక్క దామాషా యాజమాన్యాన్ని మరియు ఆ హోల్డింగ్స్ సంపాదించే ఆదాయాన్ని సూచిస్తుంది.

క్రమబద్ధమైన పెట్టుబడి ప్రణాళిక (సీవీ): నిర్ణీత వ్యవధిలో నిర్ణీత మొత్తాన్ని మ్యూచువల్ ఫండ్లో పెట్టుబడి పెట్టినప్పుడు, దీనిని సీవీ అంటారు, ఇది ఇప్పుడు ట్రిండింగ్ భవిష్యత్ పెట్టుబడి ప్రణాళికగా మారుతోంది.

ఈక్విటీ లింక్డ్ సేవింగ్స్ స్కీమ్స్ (ఇఎల్ఎస్ఎస్): ఇవి మ్యూచువల్ ఫండ్ పెట్టుబడి పథకాలు, ఇవి ఆదాయపు పన్నును ఆదా చేయడంలో మీకు సహాయపడతాయి (పన్ను చెల్లింపుదారులు నిర్దిష్ట సెక్యూరిటీలలో రూ. 1.5 లక్షల వరకు పెట్టుబడి పెట్టడానికి మరియు వారి పన్ను పరిధిలోకి వచ్చే ఆదాయం నుండి తగ్గింపుగా క్లెయిమ్ చేయడానికి అనుమతిస్తుంది).

బంగారు ఇటిఎస్: గోల్డ్ ఇటిఎస్, లేదా ఎక్స్పాంజ్ ట్రేడెడ్ ఫండ్, వస్తువుల ఆధారిత మ్యూచువల్ ఫండ్, ఇది బంగారం వంటి ఆస్తులలో పెట్టుబడి పెడుతుంది. ఈ ఎక్స్పాంజ్-ట్రేడెడ్ ఫండ్స్ వ్యక్తిగత స్టాక్స్ లాగా పనిచేస్తాయి మరియు స్టాక్ ఎక్స్పాంజ్ లో కూడా అదే విధంగా వర్తకం చేయబడతాయి.

సావరిస్ గోల్డ్ బాండ్ (ఎస్జిబి):

ఇవి బంగారాన్ని గ్రాములతో కొలవబడే ప్రభుత్వ సెక్యూరిటీలు. భౌతిక బంగారాన్ని తాకట్టుపెట్టడానికి ఇవి ప్రత్యామ్నాయాలు. పెట్టుబడిదారులు ఇప్పుడు ధరను నగదు రూపంలో చెల్లింపాలి మరియు బాండ్లను మెచ్చ్యూరిటీపై నగదుగా రీడీమ్ చేస్తారు. ఈ బాండ్లను భారత ప్రభుత్వం తరఫున రిజర్వ్ బ్యాంక్ జారీ చేస్తుంది.

రియల్ ఎస్టేట్ ఇన్వెస్ట్మెంట్ ట్రస్ట్ (ఆర్ఐఐటి): ఆర్ఐఐటి లు రియల్ ఎస్టేట్ రంగంలో ఆస్తులను కలిగి ఉన్న మరియు వాటి అభివృద్ధికి ఆర్థిక సహాయం చేసే సంస్థలు. ఇది పెట్టుబడిదారులకు రియల్ ఎస్టేట్ పెట్టుబడుల నుండి డివిడెండ్ సంపాదించడానికి -విదైవా ఆస్తులను కొనుగోలు చేయకుండా, నిర్వహించకుండా లేదా ఆర్థిక సహాయం చేయకుండానే వీలుకల్పిస్తుంది.

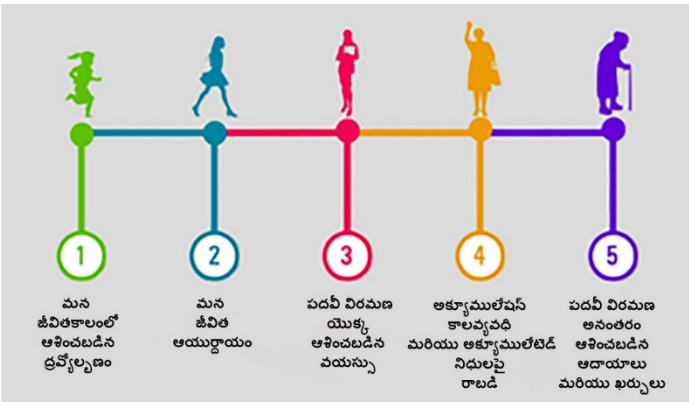
ప్రభుత్వ పథకాలలో పెట్టుబడులు పెట్టండి

- జాతీయ పోదుపు ధనపత్రాలు (ఎన్ఎస్సీ)
- పోస్ట్ ఆఫీస్ సేవింగ్స్/ఆర్డీ అకౌంట్
- పబ్లిక్ ప్రావిడెంట్ ఫండ్స్ (పిపిఎఫ్)
- కిసాన్ వికాస్ పత్రా (కెవిపి)
- సీనియర్ సేవింగ్స్ సేవింగ్స్ స్కీమ్ (ఎన్సీఎస్ఎస్)
- ❖ సురక్షితమైన మరియు స్థిర రాబడి కోసం చూస్తున్న పెట్టుబడిదారులకు ఈ పథకాలు సిఫార్సు చేయబడతాయి.
- ❖ ఈ పథకాల వడ్డీ రేటును ఆర్థిక మంత్రిత్వ శాఖ ఆమోదంతో త్రైమాసిక బేసిస్లో తెలియజేస్తారు.
- ❖ పోస్ట్ ఆఫీస్ పథకాలు పెట్టుబడి పెట్టిన మొత్తంపై సార్వభౌమ హామీని కలిగి ఉంటాయి, అందువల్ల ఇది చాలా సురక్షితమైనదిగా పరిగణించబడుతుంది..
- ❖ మరింత సమాచారం కోసం, <https://www.indiapost.gov.in/Financial/pages/content/post-office-saving-schemes.aspx> లింక్ చూడండి.

సుకన్య సమ్మిది యోజన (ఎన్ఎస్సీ)
 ఎన్ఎస్సీ అనేది ఆడపిల్లల ప్రయోజనం కోసం ప్రభుత్వ మద్దతుగల పోదుపు పథకం. ఇది 10 సంవత్సరాల కంటే తక్కువ వయస్సు ఉన్న ఆడపిల్లల తల్లిదండ్రులచే తెరవబడుతుంది. తల్లిదండ్రులు బాలికల కోసం అలాంటి రెండు ఖాతాలను తెరవగలరు (వారు మూడవ/నాల్గవ ఖాతా మొదలైనవి తెరవలేరు, వారికి ఇద్దరు బాలికలు ఉంటే). ఈ ఖాతాల కాలవ్యవధి, 21 సంవత్సరాలు లేదా ఆడపిల్ల 18 సంవత్సరాల తర్వాత వివాహం చేసుకునే వరకు ఉంటుంది

పూర్తి మరియు ఉత్పాదక పని జీవితం తరువాత, మీరు ఆరోగ్యకరమైన, చురుకైన మరియు సురక్షితమైన పదవీ విరమణ కోసం ఎదురుచూస్తున్నారు. మీరు ప్రారంభంలో పదవీ విరమణ చేసినా లేదా మీ సీనియర్ సంవత్సరాల్లో బాగా పనిచేసినా, మీ తరువాతి జీవితంలో మీరు ఆర్థికంగా సురక్షితంగా ఉంటారని తెలుసుకోవాలి. మీ పదవీ విరమణ సమయంలో మీకు తగినంత డబ్బు ఉందా? మీరు చాలా మంది భారతీయుల మాదిరిగా ఉంటే, మీ చిన్న మరియు మధ్య వయస్సుల కాలమంతా కూడా మీ సమయం మరియు ఆర్థికవ్యవస్థపై అనేక డిమాండ్లతో నిండి ఉన్నాయి: అవి, పిల్లలను పెంచడం, ఇంటిని కొనడం మరియు నిర్వహించడం, ఉత్సాహాలను ఆస్పాదించడం. మీరు పదవీ విరమణ గురించి ఆలోచించడం చాలా బిజీగా ఉండవచ్చు లేదా తరువాత డబ్బును ఇప్పుడే పక్కన పెట్టడం మీకు కష్టంగా ఉండవచ్చు.

పదవీ విరమణ ప్రణాళిక కోసం గుర్తుంచుకోవలసిన అంశాలు

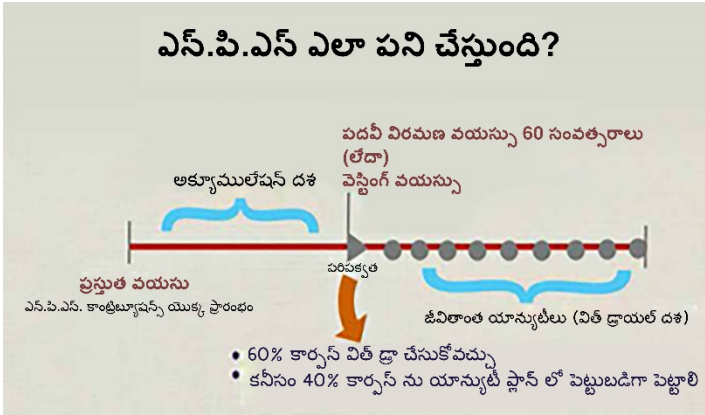

డ్రవ్వేళ్ళు అంటే వినియోగ వస్తువులు మరియు సేవల పెరుగుతున్న వ్యయం. ఇది మీ పదవీ విరమణ అవసరాలను రెండు విధాలుగా ప్రభావితం చేస్తుంది. మొదట మీరు కొనుగోలు చేసే వస్తువుల ధర పెరుగుతుంది అంటే మీరు ఎక్కువ చెల్లిండాల్సిన మంచి మొత్తాన్ని కొనడం. రెండవది, డ్రావ్వేళ్ళు మీ పదవీ విరమణ పొందుపులు కూడా విలువను కోల్పోతాయి. ఎక్కువ కాలం జీవించే ప్రమాదం (ఆయుర్దాయం పెరుగుతుంది) పరిగణనలోకి తీసుకోవలసిన అవసరం ఉంది. 60 వద్ద ఆయుర్దాయం పెరుగుతోంది మరియు అందువల్ల పదవీ విరమణ జీవితం తర్వాత క్రద్ద పోవడానికి మరియు అదే జీవన ప్రమాణాన్ని కొనసాగించడానికి అధిక కేటాయింపు అవసరం. మీరు మీ పదవీ విరమణ నిధిని ఏర్పాటు చేసుకుంటున్నప్పుడు వీటన్నిటిని పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి.

జాతీయ పెన్షన్ వ్యవస్థ

ఎన్పిఎస్ అనేది భారత ప్రభుత్వం ప్రవేశపెట్టిన నిర్వచించిన సహకార విరమణ పథకం మరియు ప్రజలకు సాధారణ ఆదాయ వనరులు లేనప్పుడు వృద్ధాప్యంలో ఆర్థిక భద్రత మరియు స్థిరత్వాన్ని అందించడానికి పిఎస్ఆర్డీఎ నియంత్రిస్తుంది. ఈ పథకం స్వచ్ఛందంగా మరియు 18 నుండి 65 సంవత్సరాల మధ్య ఉన్న దేశ పౌరులందరికీ అందుబాటులో ఉంటుంది. ఎన్పిఎస్ చందా ద్వారా మీరు మీ పని జీవితంలో క్రమపద్ధతిలో ఆదా చేసుకోవచ్చు మరియు పెట్టుబడి పెట్టగలరు. ఈ పథకాన్ని చందా చేయడానికి సంవత్సరానికి కనీసం 500 రూపాయల పెట్టుబడి అవసరం. మీరు పదవీ విరమణ చేసినప్పుడు, సాధారణంగా 60 ఏళ్ళ తర్వాత, మీరు మీ డబ్బులో కొంత భాగాన్ని ఒకే మొత్తంగా పొందుతారు మరియు మిగిలినవి నెలవారీ ప్రాతిపదికన పెన్షన్ అందించడానికి మీకు నచ్చిన

ఏ అన్యత పథకంలోనైనా పెట్టుబడి పెడతారు. ఎన్పిఎస్లో మీ పెట్టుబడులు, ఒక నిర్దిష్ట పరిమితి వరకు, ఆదాయపు పన్ను మినహాయింపు ఇవ్వబడతాయి.

ఎన్పిఎస్ వివిధ ఆస్తి తరగతుల కలయికను అందిస్తుంది, అంటే ఈక్విటీ, కార్పొరేట్ డెబ్, ప్రభుత్వ సెక్యూరిటీలు మరియు ప్రత్యామ్నాయ పెట్టుబడి తరగతిగా ఉన్నాయి. అందువలన, పెట్టుబడిదారులు తమ పెట్టుబడులను వైవిధ్యపరచడానికి సహాయపడుతుంది. ఇంకా, పెట్టుబడులు మరియు ఆస్తి కేటాయింపులపై పరిమిత పరిజ్ఞానం మరియు అవగాహన ఉన్న చందాదారులు, మూడు జీవిత చక్ర నిధులలో దేనినైనా (సాంప్రదాయిక, మితమైన మరియు దూకుడు) ఎంచుకోవచ్చు, ఇది ఆస్తులను ముందుగా నిర్వచించిన పద్ధతిలో చందాదారుల వయస్సు ఆధారంగా, ఆస్తి తరగతుల మధ్య పంపిణీ చేయడం ద్వారా ఆటోమేటిక్ డైవర్సిఫికేషన్ కోసం అందిస్తుంది.

కింది 3 షరతులపై ఎన్పిఎస్ నుండి నిష్క్రమించడానికి అనుమతి ఉంది:

- i) ఎన్పిఎస్ చందాదారుల పర్యవేక్షణ తరువాత
- ii) అకాల నిష్క్రమణ
- iii) ఎన్పిఎస్ చందాదారుడి మరణం తరువాత.

మరింత సమాచారం కోసం <https://www.pfrda.org.in> ని సందర్శించండి

అటల్ పెన్షన్ యోజన (ఎపివై)

అసంపూర్ణత మరియు శ్రామిక పేదల వృద్ధాప్య ఆదాయ భద్రత గురించి భారత ప్రభుత్వం ఆందోళన చెందుతోంది మరియు వారి పదవీ విరమణ కోసం వారిని ప్రోత్సహించడం మరియు వీలుకల్పించడంపై దృష్టి సారించింది. 18 నుంచి 40 సంవత్సరాల మధ్య వయస్సు గల భారతదేశంలోని ఏ పౌరుడైనా 60 సంవత్సరాల వయస్సు తర్వాత నెలకు 1000 నుండి 5000 రూపాయల హామీ కనీసం పెన్షన్ పొందడానికి ఎపివై లో చేరవచ్చు. ఎపివై లో చేరడానికి మీరు ఒక సేవింగ్స్ బ్యాంక్ అకౌంట్ కలిగి ఉండాలి. ఈ పథకం ద్వారా రూ. 1000 లను పెన్షన్ గా పొందడానికి మీకు 18 సంవత్సరాల వయస్సు నుండి మీ పాతన సొమ్మును

అతి కనిష్టంగా రూ. 42 గా పెట్టవచ్చు, ఈ పథకంలో చిన్న వయస్సులోనే చేరడం ఎల్లప్పుడూ లాభదాయకమే.

మీరు ఎప్పటిలో చేరినప్పుడు, వృద్ధాప్యం వచ్చినప్పుడు, మీరు ఈ పథకం 60 సంవత్సరాల వయస్సును సాదించడానికి ట్రిపుల్ ప్రయోజనాలను అందిస్తున్నందున మీరు దాని కోసం సిద్ధంగా ఉన్నారని నిర్ధారించుకుంటున్నారు. చందాదారునికి అతని/ఆమె జీవితకాలం కోసం నెలవారీ పెన్షన్ అందుబాటులో ఉంటుంది మరియు చందాదారుడి మరణం తరువాత, చందాదారుల జీవిత భాగస్వామికి అదే మొత్తంలో పెన్షన్ ఇవ్వబడుతుంది మరియు చందాదారుడు మరియు జీవిత భాగస్వామి ఇద్దరూ మరణించిన తరువాత, చందాదారుడి 60 ఏళ్ళ వయసులో, జమ అయిన పెన్షన్ కార్పస్, చందాదారుడి నామినీకి తిరిగి ఇవ్వబడుతుంది. చందాదారుల అకాల మరణం (60 ఏళ్ళకు ముందే మరణం), చందాదారుడి జీవిత భాగస్వామి చందాదారుడి యొక్క ఎప్పటికీ భారతీయ సహకారాన్ని కొనసాగించవచ్చు లేదా ఎప్పటికీ భారతీయ పేరుకుపోయిన నిధులను విత్ డ్రా చేసుకోవచ్చు మరియు సమాచారం కోసం <https://www.pfrda.org.in> ని సందర్శించండి

వివిధ టార్గెట్ గ్రూపుల కోసం పెన్షన్ పథకాలు

అసంఘటిత కార్మికులు, రీటైలర్స్ మరియు వ్యాపారులు (స్వయం ఉపాధి కార్మికులు) మరియు ల్యాండ్ హోల్డింగ్ చిన్న మరియు ఉపాంత రైతుల వంటి వివిధ లక్ష్య సమూహాల కోసం భారత ప్రభుత్వం పెన్షన్ పథకాలను ప్రారంభించింది.

i) ప్రధాన మంత్రి క్రమ యోగి మాస్-ధన్ (పిఎం-ఎస్వైఎమ్) యోజన.

అసంఘటిత కార్మికులకు వృద్ధాప్య రక్షణను నిర్ధారించడానికి ఇది స్వచ్ఛంద మరియు సహాయక పెన్షన్ పథకం.

అసంఘటిత కార్మికులు ఎక్కువగా గృహనిర్మాణ కార్మికులు, వీధి వ్యాపారులు, మధ్యాహ్న భోజన కార్మికులు, హెడ్ లోడర్లు, ఇటుక బట్టీ కార్మికులు, చెప్పులుకుట్టేవారు, చెత్త ఏరుకునే కార్మికులు, గృహ కార్మికులు, దాకలివారు, రిజా లాగేవారు, పొలంలేని కార్మికులు, సొంత ఖాతా కార్మికులు, వ్యవసాయ కార్మికులు, నిర్మాణ కార్మికులు, బీడీ కార్మికులు, చేనేత కార్మికులు, తోలు కార్మికులు, దృశ్య-శ్రవణ కార్మికులు మరియు ఇలాంటి ఇతర వృత్తులవారి నెలవారీ ఆదాయం నెలకు రూ. 15,000/ లేదా అంతకంటే తక్కువ ఉన్నవారు మరియు 18-40 సంవత్సరాల ప్రవేశ వయస్సు ఉన్న వారు.

పిఎం-ఎస్వైఎమ్ చందాదారులకు ప్రయోజనాలు:

- (i) కనీస భరోసా పెన్షన్: పిఎం-ఎస్వైఎమ్ క్రింద ఉన్న ప్రతి చందాదారుడు, 60 సంవత్సరాల వయస్సు వచ్చిన తరువాత నెలకు కనీస హామీ పెన్షన్ రూ. 3000/- అందుకోవాలి.
- (ii) కుటుంబ పెన్షన్: పెన్షన్ రసీదు సమయంలో, చందాదారుడు మరణిస్తే, లబ్ధిదారుడి జీవిత భాగస్వామికి లబ్ధిదారుడు అందుకున్న పింఛనులో 50% కుటుంబ పింఛనుగా పొందడానికి అర్హత ఉంటుంది. కుటుంబ పెన్షన్ జీవిత భాగస్వామికి మాత్రమే వర్తిస్తుంది.
- (iii) నిష్క్రమణ మరియు విత్ డ్రాయల్: ఒక లబ్ధిదారుడు క్రమవారీగా తన వంతు వాటాను చెల్లించి, ఏదైనా కారణం వల్ల మరణించినట్లయితే (60 ఏళ్ళకు ముందు), అతని/ఆమె జీవిత భాగస్వామికి చేరడానికి మరియు కొనసాగించడానికి అర్హత ఉంటుంది, తరువాత రెగ్యులర్ కంట్రీబ్యూషన్ చెల్లించడం ద్వారా లేదా నిష్క్రమణ నిబంధనల ప్రకారం స్కీమ్ నుండి నిష్క్రమించడానికి మరియు విత్ డ్రాయల్ కు అర్హత ఉంటుంది.

పిఎం-ఎస్వైఎమ్ అనేది 50:50 ప్రాతిపదికన ఒక సహాయక పెన్షన్ పథకం, ఇక్కడ లబ్ధిదారుడు సూచించిన వయస్సు-నిర్దిష్ట వాటాను చెల్లిస్తే, కేంద్ర ప్రభుత్వం దానికి సమానమైన వాటాను చెల్లిస్తుంది. ఉదాహరణకు, ఒక వ్యక్తి 29 సంవత్సరాల వయసులో పథకంలో నమోదు చేసుకుంటే, అతని తనవంతు వాటా నెలనెలా రూ 100/- గా తనకు 60 సంవత్సరాల వయస్సు వచ్చే వరకు చెల్లించాలి, దీనికి సమానమైన అంటే రూ. 100/- లను కేంద్ర ప్రభుత్వం చెల్లిస్తుంది.

ii) పిఎంఎల్విఎంవై(ప్రధాన్ మంత్రి లఘు వ్యాపారి మాస్-ధన్, యోజన)

ఇది, చిల్లర మరియు వ్యాపారులకు (స్వయం ఉపాధి కార్మికులు) వృద్ధాప్య రక్షణను నిర్ధారించడానికి గల ఒక పెన్షన్ పథకం

అందరు దుకాణదారులు మరియు స్వయం ఉపాధి వ్యక్తులు, అలాగే రూ. 1.5 కోట్ల కంటే తక్కువ జిఎస్టీ టర్నోవర్ ఉన్న మరియు 18-40 సంవత్సరాల మధ్య వయస్సు గల రిటైల్ వ్యాపారులు ఈ పథకానికి నమోదు చేసుకోవచ్చు. ఈ పథకం కింద, 50% నెలవారీ సహకారం లబ్ధిదారుడు చెల్లించాలి మరియు సమాన వాటాను కేంద్ర ప్రభుత్వం చెల్లిస్తుంది. చందాదారులు, 60 ఏళ్ళు నిండిన తరువాత, నెలవారీ కనీస భరోసా పెన్షన్ రూ. 3,000/ కు అర్హులు

iii) ప్రధాన్ మంత్రి కిసాన్ మాస్ ధన్ యోజన (పిఎంకెఎంఓవై)

దేశంలో పొలాలు కలిగిఉన్న చిన్న, ఉపాంత రైతులందరికీ (ఎన్ఎంఎస్) వృద్ధాప్య రక్షణ ఉండేలా పెన్షన్ పథకం. ఇది, 60 ఏళ్ళు నిండిన తర్వాత దేశంలోని చిన్న, ఉపాంత రైతులకు (ఎన్ఎంఎస్) కనీస హామీ 3000 రూపాయల పింఛను అందించాలని ఈ పథకం లక్ష్యం కలిగి ఉంది.

ఇతర పెన్షన్ ప్రణాళికలు

భారతదేశంలో, ప్రభుత్వం ప్రోత్సహించిన పెన్షన్ పథకాలతో పాటు, కొన్ని ప్రభుత్వ రంగ మరియు ప్రైవేటు రంగ సంస్థలు అందించే పెన్షన్ ప్రణాళికలు కూడా ఉన్నాయి. ఈ పెన్షన్ ప్రణాళికలు పదవీ విరమణ ప్రణాళికతో పాటు, పెట్టుబడి అవకాశాలు మరియు ఇతర అదనపు ప్రయోజనాలను అందిస్తాయి. ఈ పెన్షన్ పథకాలలో కొన్ని ఈ క్రింద తెలుపబడ్డాయి:

- i) యులిప్ (యునిట్ లింక్డ్ ఇన్సూరెన్స్ ప్లాన్) వంటి జీవిత బీమా కవరేజీ పెన్షన్ ప్రణాళికలు జీవిత బీమా మరియు పెన్షన్ సమ్మేళనం.
- ii) పెన్షన్ ఫండ్ ఓరియెంటెడ్ హైబ్రిడ్ మ్యూచువల్ ఫండ్స్
- iii) తక్షణ ఆన్యుటీ ప్రణాళికలు ఆ మొత్తాన్ని యాన్యుటీ ఫండ్ కు జమ చేసిన వెంటనే జీవితకాలం ద్వారా పేర్కొన్న మొత్తాన్ని యాన్యుటీ చెల్లింపును అందిస్తాయి

మాడ్యూల్ 7

వినియోగదారు సంరక్షణ మరియు సమస్యల పరిష్కారం

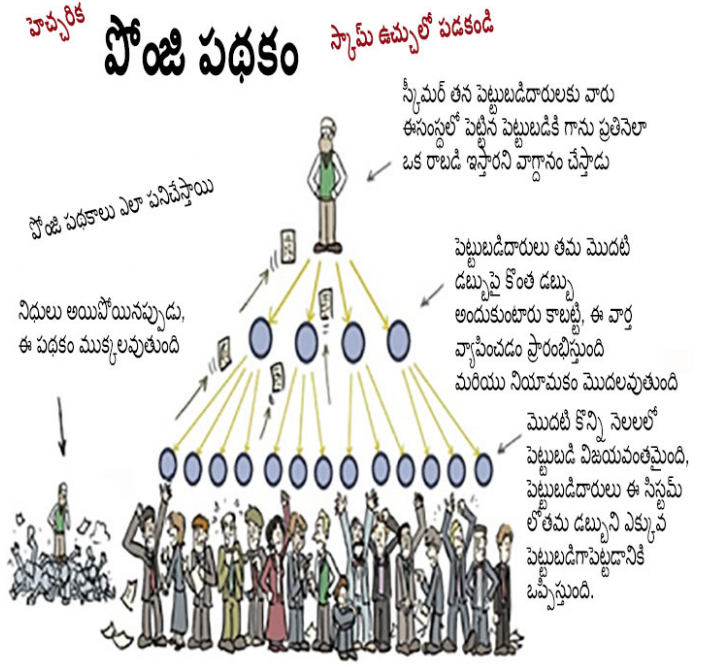
పోజి పథకం, ఇది ఎలా పని చేస్తుంది?

ఆర్థిక మోసం లేదా స్కామ్ అనేది నేటి ప్రపంచంలో పెరుగుతున్న అతిపెద్ద సమస్య. ప్రతి సంవత్సరం చట్టవిరుద్ధమైన పథకాలలో పెట్టుబడులు పెట్టడం ద్వారా ప్రజలు తమ డబ్బును పోగొట్టుకోవడం గురించి కొత్త కథనాలను వింటున్నాము. కానీ ఇది ఇతరులు ఈ పథకాలకు బలైపోకుండా ఆపలేదు. ఎందుకంటే నేరస్థులు చాలా సృజనాత్మకంగా ఉంటారు మరియు వారు కొత్త బాధితులను కనుగొనడానికి వారి వ్యూహాలను మార్చుకుంటారు. ఈ నష్టాల గురించి తెలుసుకోవడం ద్వారా మీరు మీ డబ్బును సురక్షితంగా ఉంచవచ్చు. మీకు ఎవరైనా బాధితులు తెలుసా?

మోసం లేదా స్కామ్ నుండి మిమ్మల్ని మీరు రక్షించుకునే మొదటి దశలో అది ఏమిటో తెలుసుకోవడం మరియు వివిధ రకాల మోసం లేదా స్కామ్ లను ఎలా గుర్తించాలి ఉంటాయి.

మోసం లేదా స్కామ్ రకాలు

మోసగాళ్ళు మరియు స్కామ్స్టర్లు ప్రజలను వివిధ పద్ధతుల ద్వారా లక్ష్యంగా చేసుకుంటారు: ఇమెయిల్ ద్వారా మరియు టెలిఫోన్ ద్వారా, బాధితులు పెట్టుబడులు పెడుతున్నప్పుడు లేదా వ్యక్తిగత సమాచారాన్ని దొంగిలించడం ద్వారా.

మాస్ మార్కెటింగ్ మోసం

మీరు ఒక ప్రముఖ సంస్థ నుండి పంపిణీ చేసినట్లుగా ఉండి ఒక మోసాధారి అయితే ను అందుకుంటారు. అప్పుడు, మీరు ఒక లింక్ పై క్లిక్ చేస్తే అది మిమ్మల్ని ఒక వెబ్ సైట్ కు తీసుకుపోతుంది అని ఆడుగుతారు. సురక్షితంగా ఉండడానికి, మీరు ఆ కంపెనీ డిజిటిల్ డివైజ్ కు సంబంధించి తప్పి ఎప్పుడు పెట్టుబడి పెట్టడం, దానిని చేయడం లేదా ఫోన్ ద్వారా కోసుకోలు చేయడం చేయకండి.

పెట్టుబడి మోసం

ఎవరైనా మిమ్మల్ని వ్యాపారంలో పెట్టుబడి పెట్టడానికి లేదా విశ్రయించడానికి చట్టపూర్వకం కొరడానికి నియామకం చేస్తారు. మీరు కొత్త సభ్యులను నియమించాలని భావిస్తున్నారు. కొంతకాలం తర్వాత, కొత్త వ్యక్తులు చేరడం మానేస్తారు, ఫోలోఅప్ అన్వేషిస్తున్నప్పుడు, మీ డబ్బును వారిలో తీసుకెళ్తారు.

లాటరీ స్కామ్

"అదినందనలు! మీరు లాటరీ/స్పెషల్ డ్రా/పెద్ద బహుమతిని గెలుచుకున్నారా! మీ బహుమతిని క్లియర్ చేయడానికి మీరు చేయాల్సిందల్లా ఒక చిన్న రుసుము లేదా పన్ను చెల్లింపు." చట్టబద్ధమైన రోటీలు మీ బహుమతిని

క్రెడిట్ మరియు డెబిట్ కార్డ్ స్కామ్

క్రెడిట్ కార్డ్ మరియు డెబిట్ కార్డ్ మోసం అనేది ఎవరైనా మీ కార్డ్ సమాచారం లేదా వ్యక్తిగత గుర్తింపు సంఖ్య (పిన్) లను మీ అనుమతి లేకుండా ఉపయోగిస్తే సంభవిస్తుంది. మీ పిన్ ను ఎవరితోనూ చెప్పుకోవద్దా పంపిణీకండి.

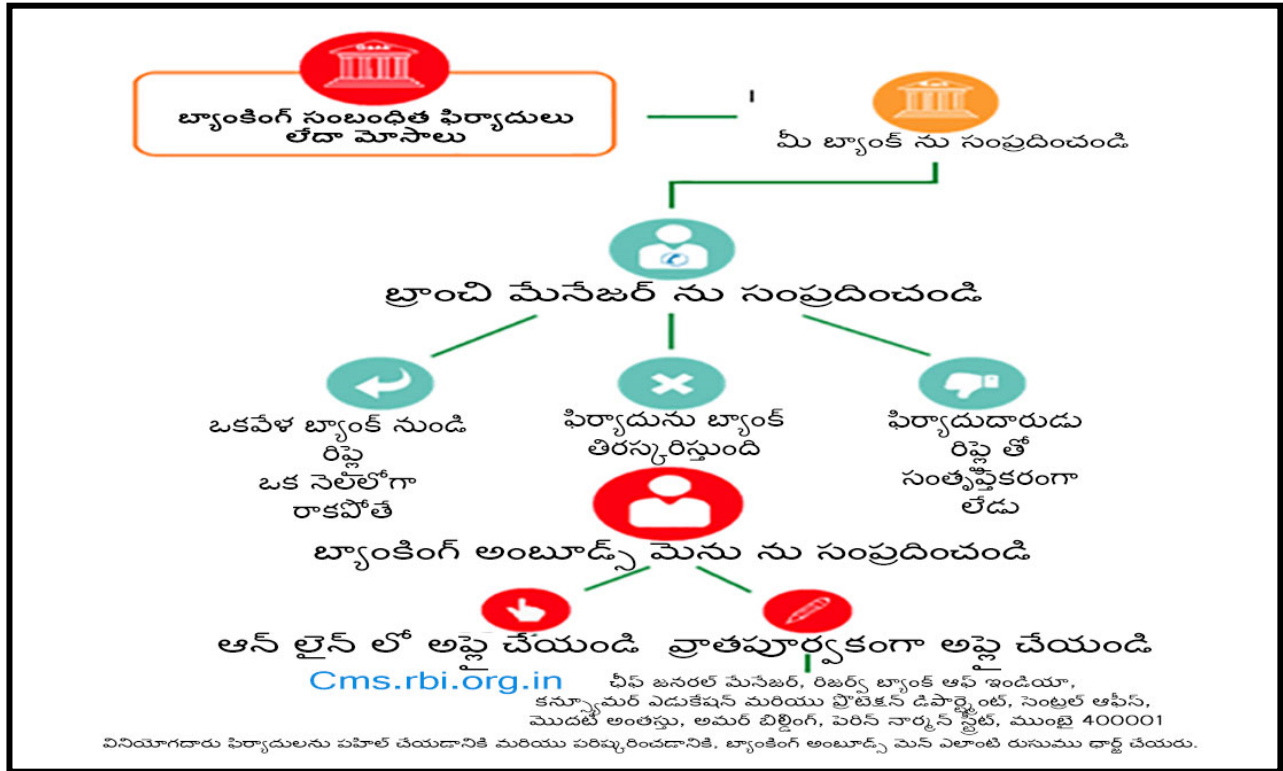

అఫినిటీ మోసం

మీరు ఒక ఉమ్మడి కారణం కోసం అంటే మతంపై లేదా సామాజిక సంస్థ వంటి ఒక సమాహారంలో భాగమైతే, మోసగాళ్ళు మీ నమ్మకాన్ని మరింత సులభంగా దొంగలుగుతారు. ఈ విషయాన్ని వివరించే చట్టపరమైన పెట్టుబడిదారులను స్కామ్స్ అడగవచ్చు.

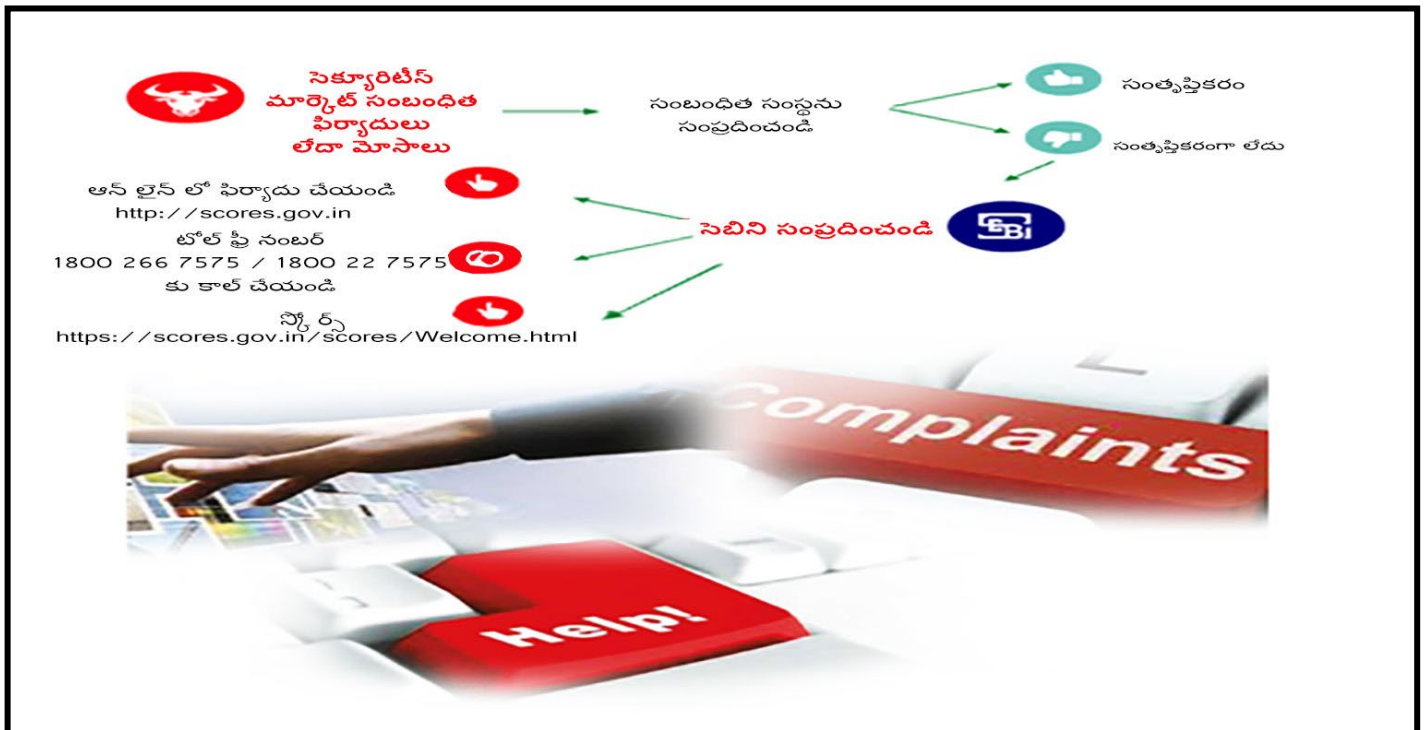

బ్యాంకింగ్ - ఆర్బిఐ

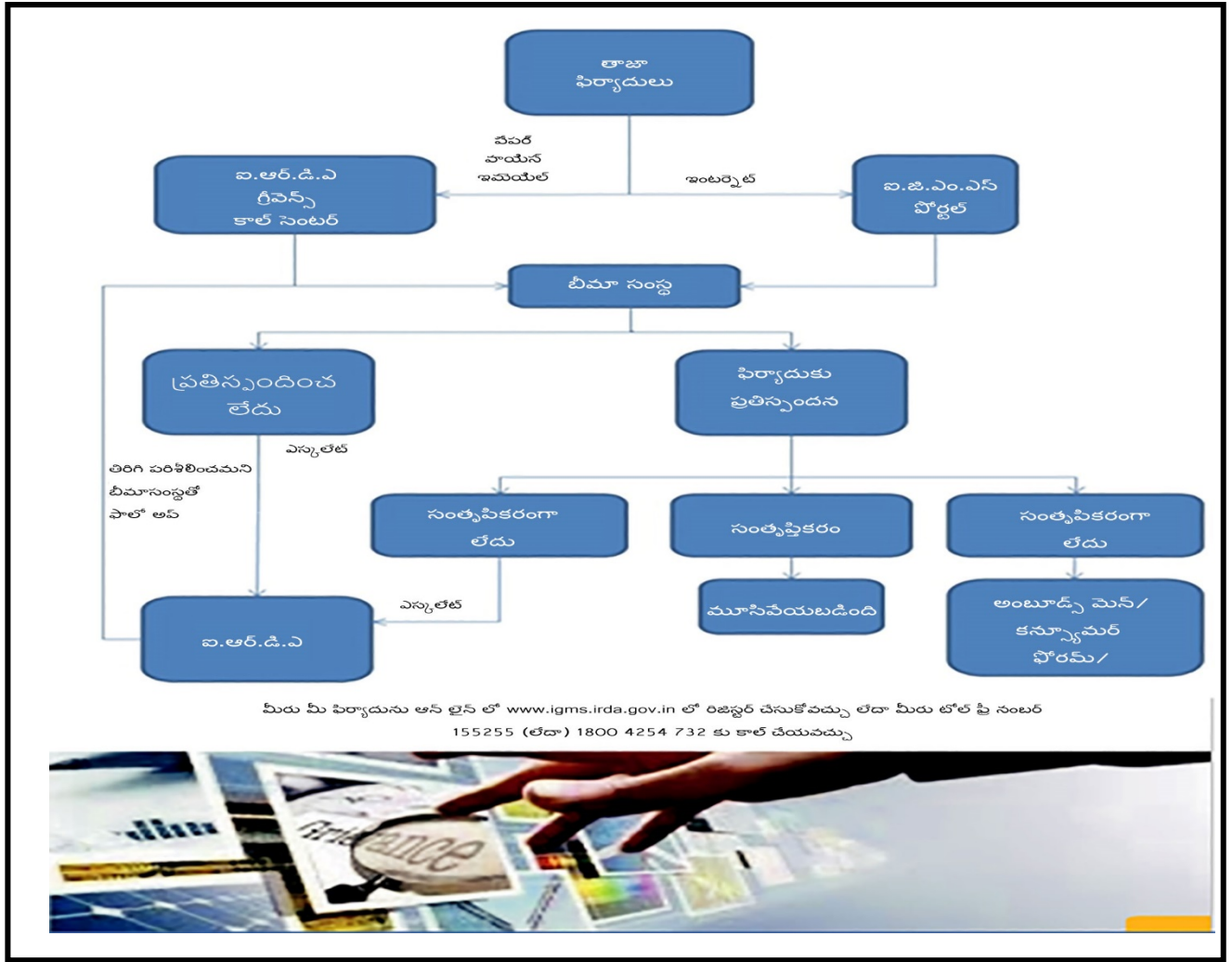
సిఎఎస్: ఫిర్యాదుల నిర్వహణ వ్యవస్థ

పెట్టుబడులు - సెబీ

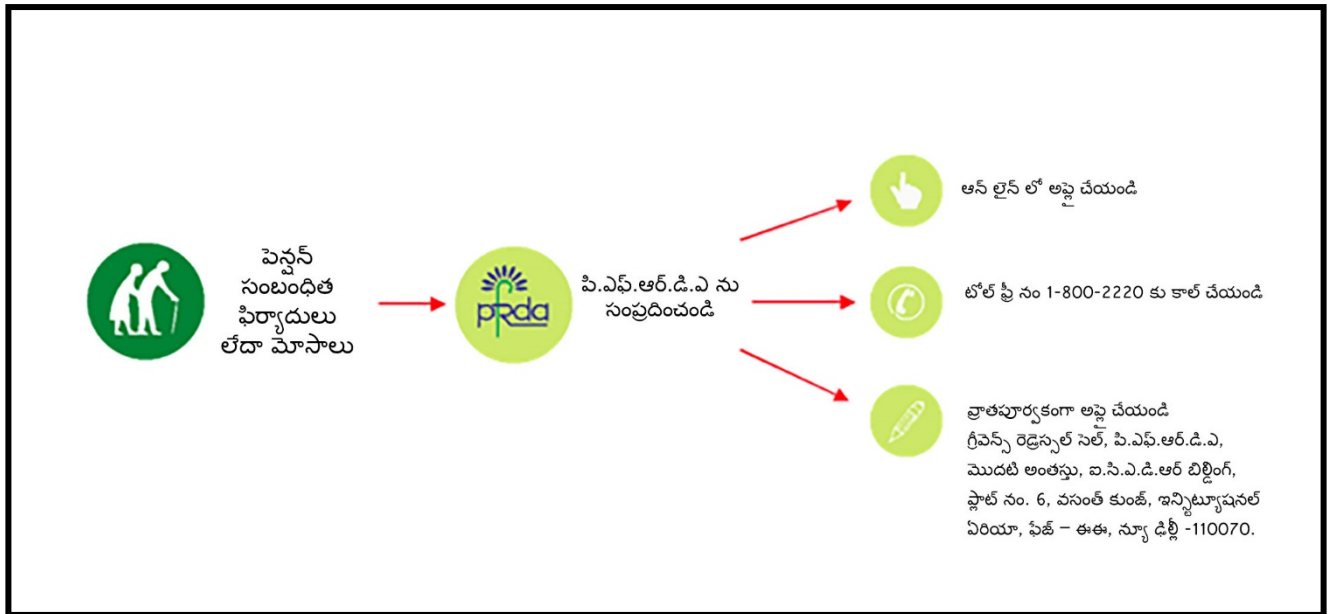
స్కోర్లు : సెబీ ఫిర్యాదులు రెడ్రెస్ సిస్టమ్

బీమా - ఐఆర్డిఎ

ఐజిఎంఎస్: ఇంటిగ్రేటెడ్ గ్రీవెన్స్ మేనేజ్మెంట్ సిస్టమ్

పెన్షన్

పిఎఫ్ఆర్డిఎ గ్రీవెన్స్ మేనేజ్మెంట్

గమనిక

ఎన్సీఎఫ్ఐ - పైనాన్సియల్ ఎడ్యుకేషన్ ఫ్లాగ్షిప్ ప్రోగ్రామ్స్

మా ఆర్థిక విద్య యొక్క కార్యక్రమాలు, జనాభా యొక్క వివిధ వయసులను దృష్టిలో ఉంచుకుని, సమాజంలోని అన్ని విభాగాలను కవర్ చేస్తాయి.

పాఠశాల ఉపాధ్యాయులు మరియు విద్యార్థుల కోసం, పాఠశాల స్థాయిలో - ఎఫ్ఐటిపి మరియు ఎంఎస్ఎస్పి

యువత కోసం, కళాశాల స్థాయిలో - ఫ్యాక్ట్

మన సమాజంలోని పెద్దలకు, ముఖ్యంగా గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో - ఎఫ్ఐపిఎ

పైనాన్సియల్ ఎడ్యుకేషన్ ట్రైనింగ్ ప్రోగ్రామ్ (ఎఫ్ఐటిపి)

ఎఫ్ఐటిపి అనేది దేశంలో ఆర్థిక అక్షరాస్యతను మెరుగుపరిచేందుకు ప్రజలు మరియు సంస్థలకు నిష్పాక్షికమైన వ్యక్తిగత ఆర్థిక విద్యను అందించడానికి ఎన్సీఎఫ్ఐ యొక్క ఉపక్రమం. భారతదేశం అంతటా 6 నుండి 10 తరగతుల విద్యార్థులకు బోధించే పాఠశాల-ఉపాధ్యాయుల కోసం ఎన్సీఎఫ్ఐ, ఎఫ్ఐటిపి ని నిర్వహిస్తోంది. శిక్షణ పూర్తయిన తరువాత, ఈ ఉపాధ్యాయులు "మనీ స్కార్ప్ టీచర్స్" గా ధృవీకరించబడతారు మరియు పాఠశాలల్లో ఆర్థిక విద్యను సులభతరం చేస్తారు మరియు ప్రాథమిక ఆర్థిక నైపుణ్యాలను పొందటానికి విద్యార్థులను ప్రోత్సహిస్తారు.

మా వెబ్సైట్లో (<https://www.ncfe.org.in/program/fetp>) రిజిస్ట్రేషన్ లింక్ ద్వారా పాఠశాల ఉపాధ్యాయులకు ఎఫ్ఐటిపి ని నమోదు చేయడానికి మరియు సులభతరం చేయడానికి ఎన్సీఎఫ్ఐ పాఠశాలలను ప్రోత్సహిస్తుంది.

మనీ స్కార్ప్ స్కూల్ ప్రోగ్రామ్ (ఎంఎస్ఎస్పి)

ఆర్థిక అక్షరాస్యతను మెరుగుపరిచేందుకు పాఠశాలల్లో నిష్పాక్షికమైన ఆర్థిక విద్యను అందించడానికి ఎంఎస్ఎస్పి ఎన్సీఎఫ్ఐ యొక్క చొరవ, ఇది ప్రతి విద్యార్థి యొక్క సమగ్ర అభివృద్ధికి ముఖ్యమైన జీవిత నైపుణ్యం. VI నుండి X తరగతుల విద్యార్థుల కోసం, వారి ప్రస్తుత పాఠ్యాంశాల్లో భాగంగా, ఆర్థిక అక్షరాస్యతను స్వచ్ఛందంగా ప్రవేశపెట్టాలని ఎన్సీఎఫ్ఐ, పాఠశాలలను ఆహ్వానిస్తుంది.

ఈ కార్యక్రమాన్ని అమలు చేస్తున్న పాఠశాలలు "మనీ స్కార్ప్ స్కూల్స్" గా ధృవీకరించబడతాయి మరియు విజయవంతంగా పూర్తయిన తర్వాత పీల్/ట్రోఫీ మరియు ఇ-బ్యాడ్జెట్ రివార్డ్ చేయబడతాయి.

మా వెబ్సైట్లో ఎంఎస్ఎస్పి ప్రోగ్రామ్ కోసం నమోదు చేసుకోవాలని ఎన్సీఎఫ్ఐ పాఠశాలలను ప్రోత్సహిస్తుంది: (<https://www.ncfe.org.in/program/mssp>)

పైనాన్సియల్ అవేర్నెస్ అండ్ కన్సూమర్ ట్రైనింగ్ (ఫాక్ట్)

ఫాక్ట్ అనేది యువ గ్రాడ్యుయేట్లు మరియు పోస్ట్ గ్రాడ్యుయేట్లకు ఆర్థిక విద్యను అందించడానికి ఎన్సీఎఫ్ఐ ప్రారంభించిన కార్యక్రమం, వారికి నేరుగా సంబంధించిన అంశాలపై, ఇది వారి ఆర్థిక శ్రేయస్సును సానుకూలంగా ప్రభావితం చేస్తుంది. ఈ ప్రోగ్రాం, ఆర్థిక వినియోగదారులుగా వారి హక్కులు మరియు బాధ్యతల గురించి తెలుసుకోవడం, ఆర్థిక లక్ష్యాలను ఎలా నిర్దేశించుకోవాలి మరియు వారికి అవసరమైనప్పుడు సహాయం కోసం ఎక్కడికి వెళ్ళాలి అనేవాటి పట్ల యువతకు అవగాహన కల్పిస్తుంది.

మా వెబ్సైట్ [<https://www.ncfe.org.in/program/fact>] లో రిజిస్ట్రేషన్ లింక్ ద్వారా గ్రాడ్యుయేట్ మరియు పోస్ట్-గ్రాడ్యుయేట్ కాలేజీలను వారి విద్యార్థుల కోసం ఫాక్ట్ నమోదు చేసుకోవటానికి మరియు సులభతరం చేయడానికి ఎన్సీఎఫ్ఐ ప్రోత్సహిస్తుంది.

పెద్దలకు పైనాన్సియల్ ఎడ్యుకేషన్ ప్రోగ్రాం (ఎఫ్ఐపిఎ)

పైనాన్సియల్ ఎడ్యుకేషన్ ప్రోగ్రామ్ ఫర్ అడల్ట్స్ (ఎఫ్ఐపిఎ) అనేది భారతదేశ వయోజన జనాభాలో ఆర్థిక అవగాహనను వ్యాప్తి చేయడానికి ఎన్సీఎఫ్ఐ రూపొందించిన మరియు అమలుచేసిన ఆర్థిక అక్షరాస్యత కార్యక్రమం. ఈ కార్యక్రమం కోసం వివిధ గుర్తించబడిన లక్ష్య సమూహాలు కేంద్రీకరించబడతాయి. ఈ ప్రోగ్రామ్ వర్క్ షాప్ అనేది, పాల్గొనేవారు తమ సొంత పైనాన్స్ ను సరైన రీతిలో నిర్వహించడానికి సిద్ధం చేస్తుంది. అలాగే, వర్క్ షాప్ లో బ్యాంకింగ్, పెట్టుబడి, భీమా, పదవీవిరమణ ప్రణాళికలకు సంబంధించిన ఆర్థిక ఉత్పత్తులు మరియు సేవలకు సంబంధించిన ప్రాథమిక పరిజ్ఞానం లభిస్తుంది.

ఎఫ్ఐపిఎ గురించి మరింత సమాచారం కోసం, లింక్ చూడండి: [<https://www.ncfe.org.in/program/fepa>]

राष्ट्रीय वित्तीय शिक्षा केन्द्र

National Centre for Financial Education

एक आर्थिक रूप से जागरूक और सशक्त भारत

A financially aware and empowered India

Promoted By :

एन.सि.एफ.इ- फైనान्शियल एडुकेशन फ्लॉग शिप प्रोग्राम्स

MSSP

FETP

FACT

FEPA

ममूल्नी संप्रदिंचण्डी:

फोन: 022-68264115/114/106

नेषनल सेन्टर फॉर फिनान्शियल एडुकेशन
6व अंतःसु, एन.सि.एफ.इ. भवन, प्लॉट नं. 82,
सेक्टर-17, वापि, नवि मुंबई - 400703

www.ncfe.org.in

info@ncfe.org.in

[youtube.com/ncfeindia](https://www.youtube.com/ncfeindia)

twitter.com/ncfeindia

[facebook.com/ncfeindia](https://www.facebook.com/ncfeindia)

[instagram.com/ncfeindia](https://www.instagram.com/ncfeindia)